BUDAPEST, XXXVII. ÉVFOLYAM. 197. SZÁM. 1903. HÉTFŐ, JULIUS 20.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV., VÁRMEGYE-UTCZA 11.
Telefon száma 788.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA, CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre.....40 kor. | Egy negyedévre 10 kor.
Egy fél évre...20 kor. | Egy hóra 3 kor. 60 fil.
Külföldre: 3 hóra Németországba 12 korona. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 15 korona.
Egy szám ára 12 fillér.

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR
főszerkesztő.
EÖTVÖS KÁROLY
szépirodalmi főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL.
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCZA 11.
Telefon száma 706.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Párisban főügynökségünk: John F. Jones & Cie. 31. bis. Faub. Montmartre.
Londonban főügynökségünk: Teleki József 11. Bloomsbury Square.
Frankfurtban a/M: Németországi kizárólagos vezérképviseletünk Daube G. L. és Társa, valamint összes fiókjai.
Bécsben: Danneberg I. I. Kumpfgasse Nr. 7. Dukes M. utódai, I., Wollzeile Nr. 6—8. Haasenstein & Vogler I., Wallfischgasse 10. Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2. Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2. Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Zürichben: Orell, Fössli & Co.
és valamennyi hirdetési iroda.

Mai számunk főbb közleményei:
Vezérczikk: A dolmány.
Két beszámoló. (Makón és Zilahon.)
A bizonytalanság napjai.
Kállay helyén Goluchovszki.
A külföld eseményei.
A pápa agóniában.
Miniszterválság Spanyolországban.
A karlsbadi versenyek.
Tárcza: Irodalmunk és a kastélylakók. Irta: Holtsy Pál.
Regény. Mámor. Irta: Gabriele D'Annunzio.

A dolmány.

Lám, lám, micsoda hirtelen és csudálatos változás! Harminczöt év óta, valahányszor vivmányokat követelt magának az osztráktól a nemzet, mindig a kormánypárt volt az, mely ezeknek a követeléseknek ugy az utjukat állotta, hogy valahogy meg ne valósulhassanak. Hogy most hónapok óta folyik az obstrukczió, melynek egy csapásra vége lenne, ha végrehajtanák azt, amit az 1867: XII. törvényczikk diktál, ki volt az, aki a legmerevebb ellenzésbe helyezkedett a magyarság kivánságaival? A kormánypárt volt. És most ugyanez a kormánypárt mást gondolt. Azt kezdi hangoztatni, hogy igenis ugy van, a hogy az ellenzék mondja: az 1867: XII. törvényczikkben foglalt nemzeti vivmányoknak helyet kell adni, mert ez igy helyes, igy jó, igy hazafias, igy felel meg a törvénynek és igy felel meg minden magyar ember szive óhajtásának.

Kezdte báró Dániel Ernő, a ki az ellenzék tapsvihara közben jelentette ki, hogy alig van valaki, a ki egyet ne értene azzal a czéllal, melyet az obstrukczió követ. És a mikor ezeket mondta, seregestől tódultak oda hozzája a szabadelvüpárti képviselők, hogy kezet szoritsanak vele és ilyeténképen dokumentálják, mennyire átérezték ők is, a mit beszélt és menynyire egyetértenek minden szavával. Még Khuen-Héderváry is meggratulálta.

Most pedig hire jár, hogy a Bánffy-kabinet kereskedelmi miniszterének a példáját követni készülnek mások is és a képviselőházban fel fognak szólalni Mandel Pál, meg Rohonyi Gyula meg még egy sereg tizenhárompróbás kormánypárti férfiu és mind azt készül hangoztatni, hogy igenis éljenek a nemzeti vivmányok, végre kell hajtani az 1867: XII. törvényczikket, a ki rézangyala van a bécsi kamarillának!

Hát ugyan mi lelte ezeket az urakat, hogy im hirtelen egy huron kezdenek pendülni a legszélsőbb ellenzékkel és most maguk is nagy garral foglalnak állást a nemzeti követelések mellett, melyekről mindeddig annyira nem akartak tudni, hogy inkább hagytak támadni rettenetes politikai zürzavart, ex-lexet és valóságos anarchiát a parlamenti életben?

Naiv, hiszékeny lelkek hajlandók lehettek eddig, hogy komolyan vegyék ezeknek a derék magyaroknak a szineváltozását és még örvendjenek is, hogy no lám, ők belátták, hogy a magyar közvéleménynek van igaza és igy hát jobb utra tértek, a mire tudvalevőleg soha sincsen későn. Meg aztán hiszen végre ők is csak magyarok! Sőt hiszen közös háztartásban élnek ez idő szerint a volt nemzeti párttal, a mely hozományképen nemzeti követeléseket vitt be a Lloyd-klubba. Hátha igaz, hátha komoly, hátha őszinte, hátha becsületes az a nézetváltozás, melyet most a kormánypárt kezd tanusitani?

Nem az! A szög már kibujt a zsákból és immáron egész nyilvánvaló, hogy miben sántikálnak a jó urak.

Páratlanul czinikus csalafintaság az, amit csinálnak, tiszta komédia, amelyet arra szántak, hogy becsapják a nemzetet, vagy magyarán szólva a választókat, akiket nagyhangu frázisokkal, tetszetős jelszavakkal, ámító igéretekkel már nem egyszer becsaptak.

Egyszerüen azt akarják megtenni, hogy levetvén magukról a frakkot, melyben a választók előtt nem jelenhetnének meg, hacsak annak a veszélynek nem akarnák magukat kitenni, hogy vasvillával kergessék ki őket, felhuzzák helyébe a dolmányt, amelyre sujtásosan vannak rávarrva a nemzeti követelések.

Jártak ők már dolmányban máskor is. A mult választáskor is. Akkor a sujtás az önálló vámterület volt, amelyet csaknem minden kormánypárti képviselőjelölt szentül igért, lelkesen fogadkozván, hogy él, hal, de az önálló vámterületnek muszáj meglenni. Hanem mikor vége lett a választásnak és ott volt zsebökben a drága mandátum, sietve fejtették le megint a dolmányról a sujtást és ma már senkise beszél a kormánypártból az önálló vámterületről, sőt belemennének ezek a dicső magyarok abba is, minden ellentállás, minden gondolkozás nélkül, hogy a Horvátországból importált granicsár megmódositsa az 1899: XXX. törvényczikket és utját vágja annak a reménynek, hogy legalább 1907-re megteremthessük az önálló vámterületet.

Jelszó kellett a kormánypártnak, amelylyel a választók elé mehessen, ha Khuen-Héderváry csakugyan elkövetné azt a merényletet, hogy feloszlassa a képviselőházat és a nemzethez apelláljon, amihez neki van legkevesebb jussa. Mert hiszen könnyü a Kossuth-pártnak! Vele érez a magyarság, amit ő akar, azt akarja a nemzet is és a lefolyt dicsőségteljes küzdelem után csak fokozottabb bizalommal viseltethetik a Kossuth-párt törekvései iránt mindenki, aki magyarul érez. De hát mivel álljanak a választók elé a kormánypártiak? Azzal, hogy támogattak egy olyan politikát, mely a tönk szélére juttatta a nemzetet? Azzal, hogy ex-lexbe kergették az országot? Azzal, hogy a nemzeti kivánságok miattuk nem valósulhattak meg?

Jelszó kellett nekik, mivelhogy végre is pusztán csak a csendőrszuronyokra, meg a teli bugyellárisra nem támaszkodhatnak ők se és nagy ravaszul azért törnek most is már ládzsát a nemzeti vivmányok mellett, hogy az esetleges választások idején majd ugy léphessen föl, hogy:

— Ime a programmunk: 1867: XII. törvényczikket a nemzet kivánsága szerint végre kell hajtani!

Nos hát tessék, rámutatunk az ő hipokrita tervükre és elmondjuk, hogy milyen komédiát akarnak végigjátszani.

Ha csak egy csipetnyi őszinteség volna abban az állásfoglalásban, melylyel most valamicske népszerüségre óhajtanának szert tenni, hát benn a képviselőházban, az egész ország szine előtt álljanak föl a maguk összeségében és követeljék, hogy Khuen-Héderváry adja meg, adassa meg a nemzeti vivmányokat. Végre is, ha komolyan gondolják a dolgot, ők amugy se támogathatnak olyan kormányt, mely a nemzeti követeléseket nem hajlandó teljesiteni! Legyen bennük bátorság, férfiasság most előállani. Ha megteszik, huszonnégy óra alatt megszünt a Khuen-Héderváry-kabinet létezni és Bécs se fog tovább ellentállhatni.

De a mig igy nem tesznek, csak az ismételhetjük, hogy frivol, czinikus, képmutató játék, a mit üzni akarnak.

Hogy aztán a választók hinni is fognak-e nekik, — az persze más kérdés.

Két beszámoló.

— Saját tudósitóinktól. —

Makón is, *Zilahon* is nagy ünneplésben részesültek ma a függetlenségi párt tagjai.

Különösen Makón, a hová tudomás szerint *Justh* Gyulát a választói közé lekisérte *Kossuth* Ferencz és *Komjáthy* Béla is, s velük *Kelemen* Béla és *Reich* Aladár képviselők. Tengernyi nép előtt mondta el beszámolóját *Justh* és kifejtette alaposan, hogy a mostani helyzetben miért tartja ő és vele együtt *Kossuth* s mások is a további harcz felfüggesztését. De csakis a fegyverszünetet — ezt hangsulyozta — és azt is csupán azért, hogy az ország a rendes kerékvágásba kerüljön, a parlamenti küzdelem miatt, hogy a polgárság kárt ne szenvedjen.

Aztán *Kossuth* Ferencz beszélt. Keményen, határozottan utasitotta vissza azokat a rágalmakat, amalyek becsületes hazafiui érzését érintették, sorra letorkolta azokat, s megmagyarázta az egybegyülteknek is, a mit már többször kifejtett: hogy állásfoglalására micsoda körülmények inditották. És ő is fennen hirdette, hogy ha ujabb pénz- és véráldozatot követelnek rajtuk, ha megint több katonát kérnek, nem adja cserébe sem ő, sem hivei másért, csak nemzeti engedményekért.

Komjáthy Béla, a függetlenségi pártnak e jeles vezető alakja és a többiek is ekképp tettek tanuságot arról, hogy szivvel-lélekkel *Kossuth* hivei. S az a néhány szocziálista, a ki a tegnap esti kudarcz után ismét megpróbálkozott az ellentüntetéssel, nem zavarhatta meg a lelkes polgárság ovációját, mert maguk a polgárok távolitották el rövid uton a zajongókat; rendőr se kellett hozzá s az a tizenkét csendőr, aki szuronyosan állt ki, békén mehetett haza.

A képviselők a velük volt ujságirókkal este visszatértek *Makóról*. De *Zilahon*, ahová *Barabás* Béla kisérte el *Lengyel* Zoltánt, tovább tartott a dolog. Délelőtt ben a városban, aztán *Krasznán* mondottak beszédeket. *Barabás* a harcz szükségét fejtegette élénken, de utalt arra is, hogy a párt nem bomlott meg, csak a taktika kérdésében különböznek a nézetek. A párt egyik tagjának hazafias érzéséhez sem fér kétely, de ne is férjen! A többi képviselő is ezt a felfogást juttatta kifejezésre.

A két beszámolóról tudósitóink a következőket jelentik:

Makón.

Makó, jul. 19.

A mai beszámoló méltó folytatása volt a tegnap esti lelkes fogadtatásnak, amelyben *Kossuth* Ferenczczel és *Justh* Gyulával, a város képviselőjével együtt a függetlenségi párt többi tagjait is köszöntötte a polgárság.

De még a tegnap történtekről is érdemes egyetmást följegyezni. A bevonulás után, amelynek szép reszleteiről már szólt a tudósitás, a *Nemzati Szállóban* lakoma következett.

Ezen a lakomán *Kossuth* Ferencz mindjárt a politikai kérdések velejébe hatolt. A függetlenségi pártnak az ő vezérlete alatt eddig letett multjára rámutatva szóba hozta azokat a rágalmakat, amelyekkel őt most illették.

— Rágalmaznak — mondotta — és miért? Mert megbuktattunk egy hatvanhetes kormányt, megbuktattuk *Fejérváryt*, a katonai politika harmincz évig volt megszemélyesitőjét, megbuktattuk az erőszak kiküldöttjét, Tisza Istvánt. Amiért a függetlenségi párt küzdött, abban győzelmet aratott. Küzdelmünk czélja volt a katonai javaslatok visszavonása, ezt elértük s most engedjünk teret azoknak az alkotásoknak, amelyek ma első érdekei az országnak. Azt mondják, hogy kötelék füz a miniszterelnökhöz. Hát ez nem igaz: *semmi közöm a bán személyéhez*, annál kevésbbé, mert ő 67-es alapon áll, már pedig nekem egyetlen czélom és törekvésem, hogy a 67-es alapot necsak megbuktassuk, hanem helyébe a *48-as törvényeket és elveket juttassuk diadalra.*

Aztán igy fejezte be szavait:

— Őrt állok egy szent sir mellett. Ebből a sirból egy ige szállt ki: *Magyarország legyen független!* Ezért az igéért egész életemen át küzdeni fogok!

Dörgő éljenzés harsogott föl erre. Aztán *Justh* Gyula beszélt a függetlenségi párt küzdelméről. A párt dehogy is szerelt le — mondotta — küzd az mindig és küzdeni fog a nemzet jogaiért, de ugy véli, első tennivaló most, hogy az ország kijusson a törvényenkivüli állapotból.

Komjáthy is beszélt az est folyamán.

«Mi most csak kérhetünk — mondotta egyebek közt — de ha megerősödünk, *követelhetünk* is. Most pedig a böles megfontolás vezessen bennünket!»

A beszámoló.

Vasárnap reggel egész *Makó* városa odakészült a városháztérre, ahol tizenegy órára volt kitüzve *Justh* Gyula beszámolója. Lobogóval gyülekezett oda a környékről is tengeri sokaság.

Tizenegy órakor érkezett meg a város diszhintáni az 1867: XII. törvényczikket, a ki rézangyala van a bécsi kamarillának!

Hát ugyan mi lelte ezeket az urakat, hogy im hirtelen egy huron kezdenek pendülni a legszélsőbb ellenzékkel és most maguk is nagy garral foglalnak állást a nemzeti követelések mellett, melyekről mindeddig annyira nem akartak tudni, hogy inkább hagytak támadni rettenetes politikai zürzavart, ex-lexet és valóságos anarchiát a parlamenti életben?

Naiv, hiszékeny lelkek hajlandók lehettek eddig, hogy komolyan vegyék ezeknek a derék magyaroknak a szineváltozását és még örvendjenek is, hogy no lám, ők belátták, hogy a magyar közvéleménynek van igaza és igy hát jobb utra tértek, a mire tudvalevőleg soha sincsen későn. Meg aztán hiszen végre ők is csak magyarok! Sőt hiszen közös háztartásban élnek ez idő szerint a volt nemzeti párttal, a mely hozományképen nemzeti követeléseket vitt be a Lloyd-klubba. Hátha igaz, hátha komoly, hátha őszinte, hátha becsületes az a nézetváltozás, melyet most a kormánypárt kezd tanusitani?

Nem az! A szög már kibujt a zsákból és immáron egész nyilvánvaló, hogy miben sántikálnak a jó urak.

Páratlanul czinikus csalafintaság az, amit csinálnak, tiszta komédia, amelyet arra szántak, hogy becsapják a nemzetet, vagy magyarán szólva a választókat, akiket nagyhangu frázisokkal, tetszetős jelszavakkal, ámító igéretekkel már nem egyszer becsaptak.

Egyszerüen azt akarják megtenni, hogy levetvén magukról a frakkot, melyben a választók előtt nem jelenhetnének meg, hacsak annak a veszélynek nem akarnák magukat kitenni, hogy vasvillával kergessék ki őket, felhuzzák helyébe a dolmányt, amelyre sujtásosan vannak rávarrva a nemzeti követelések.

Jártak ők már dolmányban máskor is. A mult választáskor is. Akkor a sujtás az önálló vámterület volt, amelyet csaknem minden kormánypárti képviselőjelölt szentül igért, lelkesen fogadkozván, hogy él, hal, de az önálló vámterületnek muszáj meglenni. Hanem mikor vége lett a választásnak és ott volt zsebökben a drága mandátum, sietve fejtették le megint a dolmányról a sujtást és ma már senkise beszél a kormánypártból az önálló vámterületről, sőt belemennének ezek a dicső magyarok abba is, minden ellentállás, minden gondolkozás nélkül, hogy a Horvátországból importált granicsár megmódositsa az 1899: XXX. törvényczikket és utját vágja annak a reménynek, hogy legalább 1907-re megteremthessük az önálló vámterületet.

Jelszó kellett a kormánypártnak, amelylyel a választók elé mehessen, ha Khuen-Héderváry csakugyan elkövetné azt a merényletet, hogy feloszlassa a képviselőházat és a nemzethez apelláljon, amihez neki van legkevesebb jussa. Mert hiszen könnyü a Kossuth-pártnak! Vele érez a magyarság, amit ő akar, azt akarja a nemzet is és a lefolyt dicsőségteljes küzdelem után csak fokozottabb bizalommal viseltethetik a Kossuth-párt törekvései iránt mindenki, aki magyarul érez. De hát mivel álljanak a választók elé a kormánypártiak? Azzal, hogy támogattak egy olyan politikát, mely a tönk szélére juttatta a nemzetet? Azzal, hogy ex-lexbe kergették az országot? Azzal, hogy a nemzeti kivánságok miattuk nem valósulhattak meg?

Jelszó kellett nekik, mivelhogy végre is pusztán csak a csendőrszuronyokra, meg a teli bugyellárisra nem támaszkodhatnak ők se és nagy ravaszul azért törnek most is már ládzsát a nemzeti vivmányok mellett, hogy az esetleges választások idején majd ugy léphessen föl, hogy:

— Ime a programmunk: 1867: XII. törvényczikket a nemzet kivánsága szerint végre kell hajtani!

Nos hát tessék, rámutatunk az ő hipokrita tervükre és elmondjuk, hogy milyen komédiát akarnak végigjátszani.

Ha csak egy csipetnyi őszinteség volna abban az állásfoglalásban, melylyel most valamicske népszerüségre óhajtanának szert tenni, hát benn a képviselőházban, az egész ország szine előtt álljanak föl a maguk összeségében és követeljék, hogy Khuen-Héderváry adja meg, adassa meg a nemzeti vivmányokat. Végre is, ha komolyan gondolják a dolgot, ők amugy se támogathatnak olyan kormányt, mely a nemzeti követeléseket nem hajlandó teljesiteni! Legyen bennük bátorság, férfiasság most előállani. Ha megteszik, huszonnégy óra alatt megszünt a Khuen-Héderváry-kabinet létezni és Bécs se fog tovább ellentállhatni.

De a mig igy nem tesznek, csak az ismételhetjük, hogy frivol, czinikus, képmutató játék, a mit üzni akarnak.

Hogy aztán a választók hinni is fognak-e nekik, — az persze más kérdés.

Az Egyetértés tárczája.

Irodalmunk és a kastélylakók.

— Az Egyetértés eredeti tárczája. —

Irta: *Holtsy Pál.*

II.

Az ujkori tudományos haladás egész története Roger Bacótol kezdve Virchowig — hogy a legkésőbb elhalálozottat emlitsem utolsónak — előadható száz férfiu élettörténetének a keretében. Neveik át fognak ragyogni a jövő századokba. De e száz név között, ha elfogulatlan biróra bizzuk az összeállitást, alkalmasint csak egyetlenegy lesz magyar: a Bólyay-é. Ő az egyedüli, a ki nem maradhat ki a sorozatból. Az élők közül legföljebb Apáthy István az, a ki idővel melléje kerül.

Ez a tény pedig a magyar tudományos kutatás kietlensége mellett bizonyit.

A magyar nem foglalkozott behatóan a tudományokkal.

Kérdés, hogy mért nem foglalkozott? Azért-e, mert nem érzett magában tehetséget és hivatást, vagy azért, mert kedvezőtlenek voltak a viszonyok, s nehéz, vagy ép lehetetlen az érvényesülés?

Olyan kérdés, melyre csak akkor adhatunk választ, ha alapjában, s teljesen ismerjük a magyar természetet.

Semmi különös sincs benne, hogy a letünt nemzedékek egyáltalában nem müvelték a tudományt. A plebejus osztály el volt vágva a tudományoktól, azoknál az okoknál fogva, melyeket fentebb emlitettünk. A polgári osztály gyönge volt, a mellett kevés számu és nem nemzeti. A nemesi osztálynak pedig egész életfelfogásával, büszkeségével s családi tradicióival ellenkezett a tudományokkal való foglalkozás. Olyan időben, midőn felette nagy ereje volt a tradicióknak.

Minden társadalom, mely katonai alapokon keletkezett és fejlődött: bizonyos kicsinyléssel nézi a békés foglalkozást, s magát a tudományt is. Minél több ellenséget leapritani a csatán, s katonai erényekben tündökölni békeidőn is: dicsőségszámba megy. De napokhosszant görnyedni a fóliánsok, vagy a nagyitó üveg mellett, oly foglalkozás, mely nem válik diszére a hősök utódainak. A lantot még elpengethetik, de a száraz tudomány nem a daliáknak való.

S Európaszerte ilyen volt a mult korszakokban a felfogás, nemcsak minálunk. A Giordano Brunók, vagy Newtonok bölcsője nem családi várlakokban ringott. A skót bárók között még a XVI-ik században is alig akadt, aki le tudta volna irni a nevét.

* * *

De nálunk a kastélylakók ujabb időben se szerepelnek a tudományos irodalom terén. Ez a tény mindenesetre feltünő. Mindazonáltal ne hirtelenkedjünk az itélettel. Meg kell különböztetni a tudományokkal való foglalkozást a tudományos könyvek irásától. A magyar középosztály tagjai nem irnak és nem bocsátnak közre tudományos könyveket. De ebből még nem következik, hogy nem foglalkoznak a tudományokkal. A könyvirás eredménye a nyomtatott könyv: nyilvános produktum. Látható és köztudomásra jutó jelenség. Ellenben a tudományokkal való csöndes foglalkozás esetleg titokban marad, csak a legközelebbi ismerősök vesznek róla tudomást, sokszor azok se.

És e tekintetben sajátságos a magyar kastélylakó természete. Rendszerint nem csak azt kerüli, hogy neve megjelenjék a könyvpiaczon, hanem gondosan elzárkózik a szobájába akkor is, midőn egy-egy tudományos könyvet kezébe vesz.

Nem szeret tudósnak látszani, még akkor se, ha igazán az.

És mielőtt megadnánk a felvetett kérdésre a választ, soroljunk fel néhány jellemző esetet.

Buda Ádám hátszegvidéki birtokos, távol az élet zajától csendes elvonultságban müveli a földjeit. Ugy, mint a többi szomszédjai. Közülök valo, közöttük az ő szokásaikhoz hiven él, legfeljebb vadászni jár gyakrabban, mint a többiek. Nem sejti senki, hogy elvonultságában tudományokkal is foglalkozik, s ha beszélnek is ilyesmiről az ismerősök, nem sokat hederitenek reá. Ugy hiszik, hogy alkalmasint nagyon ártatlan az egész dolog. Barátjuk talán olvas néha kolmolyabb dolgokat is, ha épen esős az idő, vagy ha a hosszu téli esték unalmát akarja megrövidíteni. Ennyi lesz az egész tudomány. De Buda Ádám egyszerre csak megnyilatkozik. Egy rövidke czikket ir 1892-ben a Természettudományi Közlönyben „Ritka madárvendégeink Hunyadmegyében." Ez a kis közlemény alaposan képzett szaktudósnak a müve. Ezt nem irhatta más, csak oly férfiu, a ki az ornithologiában teljesen otthonos. A ki esztendőkön át komoly tudósnak egész szorgalmával behatóan tanulmányozta a madarak világát.

Gróf Haller Béla hasonló elvonultsággal gazdálkodott almakereki birtokán. A mellett szorgalmasan tanulmányozta az ichthyologiát. Ebbeli müködéséről barátai és ismerősei alig sejtettek valamit. Pedig az tulmehetett a dilettáns és a laikus kedvtelésein, — megvan a bizonyságunk reá. Gr. Haller ma egy német egyetem kathedrájáról tanitja az ichthyologiát.

Csathó János sok időn keresztül volt Alsó-Fehér vármegyének érdemes alispánja. Lelkiismeretesen vezette vármegyéje ügyeit, vezette gazdaságát s titokban müvelte a botanikát. A külföld növénytudósai előtt ismeretes és jóhangzásu az ő neve. Cserepéldányokért felkeresik a legtávolabbi világrészekről is; gyüjteménye mintaszerü s ma már egyik értékes kincse a magyar tudománynak.

Idb. Dobótzky Ignácz hevesmegyei birtokosról csak épen legközelebbjei — és a szakemberek — tudták, hogy a numizmatikában a legképzettebb tudósok egyike volt. Képes volt megtanulni egy idegen nyelvet, hogy megfejthesse egy-egy ritka érmének a feliratát. Számos nyelvet megtanult igy, s olyan érmékkel boldogult, a melyekkel szemben kudarczot vallott sok európai hirü numizmatikusnak a tudománya. S nem hozta nyilvánosságra kutatásának eredményeit. Látszólag csak a gazdaságának élt, mint szomszédos birtokos társai — pedig a numizmatikán kivül még valami egyebet is tudott egész alaposan. XII-ik Károly svéd király történetét, a kinek életére vonatkozó minden munkát és adatot felkutatott és átanulmányozott.

Leustach Lajos, (a valaha nádori méltóságot viselt Leustach család utolsó férfi tagja) főszolgabirája volt a járásnak, melyben lakott. Nagybuzgalmu és rettentő szigoru főszolgabiró. A nagy közönséggel szemben egyéb semmi. De néhány bizalmasa és egy két szaktudós egyebet is tudott felőle. Azt, hogy az archeologiát egész alaposan ismeri. Történetelőtti korszakból fenmaradt emlékeket kutatott át, czölöpépitményeket, üvegvárakat nyittatott meg, s kutatott át, s napszinre hozta a régi szarmata-korszaknak egész ismeretlen emlékeit.

Báró Majthényi Ottó, mint nyugalmazott huszárszázados látogatta a budapesti egyetemet s eltöltött ott több, mint harmincz szemesztert, tanulmányozva egymásután ugy szólván az összes természettudományokat. A fizikát és csillagászatot, valamint az alapjukat képező felső mennyiségtant és dynamikát, a chemiát és az élettant, a boncztant és az állattant, valamint a növénytant és az állattant. E tudományok mindegyikében otthonos volt, mindegyikből többet sajátitott el, mint az az egyetemi hallgató, a ki tanári vagy orvosi vizsgára készült. Nem elégedett meg azzal, a mit a tanár az az egyetemen előadott, áttanulmányozta mind e tudományszakokra vonatkozó legfontosabb irodalmi müveket. Kész tudós volt e felsorolt tudományok valamennyijében, magas átfogaló szempontból tekintve valamennyit.

Mindeme példák, és még sok más, melyeket felhozni tudunk, a mellett bizonyitanak, hogy a mi társadalmunkban gyakoriak azok a férfiak, a kik titokban müvelnek egy-egy tudományt, sok esetben csak a véletlen pattantja ki titkukat s valamely külső impulzus kell hozzá, hogy a nagy közönség elé lépjenek. Itt van például magának, Madách-nak esete. Hogy próbál irogatni, tudva volt róla. De hogy irásainak akkora becse legyen, mint a mennyit a siker beváltott, azt legjobb barátja se hitte soha, ő maga legkevésbbé. A kik legjobban vélték ismerni, legföljebb eszes különczöt láttak benne, ki tréfák s kesernyés humor alá rejti lelkének háborgásait, s kinek fiókjában hervadtak volna el müvei, ha véletlenül nem lesz képviselő, s a fővárosba nem kerül. Avagy kicsoda sejtette Gróf Andrássy Gyulában, a magasabb kvalitásu történetirói képességet? Hiszen midőn legujabb könyve megjelent, tőlem is megkérdezték, mit gondolok, ő maga irta-e? Oly hihetetlennek, vagy legalább is szokatlannak látszott, hogy ilyen mélyen járó, sok tanulmányról, s még több gondolkodásról tanuskodó munkát egy gróf Andrássy tudjon megirni. S szinte szerencséje neki, hogy alig van iróink, a ki igy meg tudná irni e müvet, még bizonyitania kellett volna a szerzőségét.

Avagy nem ismerjük-e ezeken felül is, hogy a birtokos osztály több tagja komoly tudományokkal foglalkozik? Konkoly Miklós, Báró Podmanitzky Géza, a csillagászat müvelésével foglalják el idejüket, Gróf Kun Géza elsőrangu tekintélyünk a népvándorlási korszak históriájában, Bernáth Dezső Cleopátráról irt tanulmánya az ókori összes irodalom ismeretéről tanuskodik, Kacskovits Kálmán a görög auktorokat forditgatja magyar nyelvre, Gróf Zichy Jenő az őseink történetére vonatkozó összes emlékeket áttanulmányozta.

A mi fajunkban is megvan tehát a tehetség, hogy a tudományokat előbbre vigye. Nálunk se hiányoznak azok az elemek, kik magános óráikat a buvárlatoknak szentelik, s lelki szükségnek tesznek eleget, midőn ezt teszik. Csakhogy nálunk, kevésbé hangosak, mint más nemzeteknél. Nehezebben vehetők reá, hogy kimenjenek az agórára. Kissé szerénykedők — a mi ez esetben nem erényszámba megy. Nógatásra, vagy legalább is külső impulzusra van szükségök, hogy még sikerült müvökkel is előálljanak.

Némileg érthető ez, mert az egyensulyozott saját magoknak elegendő lelkeknek a tulajdona. Shakespere talán sohase ir drámát, ha apjától örökölte volna azt a százhét hold birtokot, melynek árát irásaival kellett megkeresnie. Eötvös Károly egy emberöltőn át a fővárosban, szoros érintkezést tartva fel az irodalom embereivel, magántársalgás közben szórta szét nagy szellemének gyöngyeit, mig rá volt vehető, hogy fellépjen szépirodalmi müveivel.

Nálunk a tehetségeken nem mulik. Pihent öserő vár fajunkban a megnyilatkozásra.

taján *Kossuth* Ferencz. Nagy lelkesedéssel fogadták.

A mikor az óvácziò csillapodott, *Nagy Károly*, a makói függetlenségi párt elnöke szólni akart. A térre furakodott szocziálisták kis csoportja azonban zugni, zajongani kezdett. Néhány diák is beleszólt. A polgárság erre felháborodással fordult a háttérben kiáltozók felé és bottalkézzel helybenhagyva őket, maga zavarta el a zajongókat, akik közül néhány meg is sebesült *Cseresnyés* rendőrkapitány tapintatosan intézte el a dolgot, baj nem lett s az a tizenkét csendőr, akit kirendeltek, okot végig nem látott a közbeépésre.

Mert csönd is lett aztán és mindenki a képviselőket hallgatta, akik a városház erkélyén jelentek meg.

Justh beszéde.

Justh Gyula perczekig állt már az erkélyen *és még* mindig hangzott feléje az éljenriadó.

Eljöttem — szólt — beszámolni a helyzetről és müködésemről. Eljöttem daczára annak, hogy azt irta valaki: ne jöjjek. (Egy *Kiss* Pál nevü ember irta.) A tegnapi fogadtatás és ez a mai ünneplés, megnyugvásomra, éppen az ellenkezőjét mutatja annak, mintha ti látni se akarnátok, ámbár tegnap is, ma is megpróbálták megzavarni e város lelkes egységét.

Felkiáltások: Le Kis Pállal, le vele!

Justh Gyula azután részletesen beszélt a lefolyt parlamenti küzdelemről. Ő uj katonai terhek esetén *magyar vezényleti nyelvet követel*. A militarizmus most meghátrált, óriási vivmánya ez a pártnak. S mikor a függetlenségi párt meghozta a határozatát, azon az értekezleten Barabás is ott volt, s ő is hozzájárult, hogy ha visszavonják a katonai javaslatokat, megadja a módot a továbbjutásra. Erre szavukat adták és ez köti őket. Ő akkor is megtartja szavát, *ha felnégyelik*. Söt akkor nem mert volna idejönni e becsületes nép elé, ha szavát megszegte volna. Arra a vádra, hogy ő a kormányt támogatja, kérdi, hiszi-e ezt valaki? Ő *békét és nyugalmat* akar, ha egyebet akarna, nem küzdene az ellenzék soraiban. De ő harczban volt és harczban lesz, eddig is minden erejével és legjobb tudása szerint küzdött a nemzet jogaiért s ezután is így fog tenni, tehát rágalom az, hogy ő „békepárti.“

— *Addig nem lesz békepárti — mondotta — mig olyan kormány nem jön, amely azt mondja: A haza minden előtt.* (Éljenzés.) A függetlenségi párt nem szerelt le, hanem leszerelt a kormány és a kormánypárt.

Felkiáltások: Abczug a *horvát bán*!

Justh Gyula: Én is azt mondom, abczug a horvát bán!

Felkiáltások: *Éljen Wekerle!*

Justh: Éljen mindenki, aki 48-as alapon áll!

Beszélt még a gazdasági kérdésekről, e szavakkal végezte:

— Felemelt fővel, nyugodt lelkiismerettel állok itt. Legyetek továbbra is bizalommal hozzám, hogy robotos napszámosotok lehessek! (Perczekig tartó lelkes éljenzés.)

Kossuth Ferencz.

Azután *Kossuth* lépett ki az erkély peremére és teljes csöndben, végig nagy hatással a következő beszédet mondta:

Azok, a kik vagy önérdekből, vagy gyülölködésből, vagy tudatlanságból konkolyt hintenek a függetlenségi pártba, a magyar haza, a magyar nemzet ügyének, jövőjének ellenségei.

Ez nem menti őket, ha vannak, kik öntudatlanul cselekszenek, mert öntudatlanul kárt okozni saját nemzetének csak olyan bün, mintha czéltudatosan teszik azt.

Az országnak, ha valaha, ugy most van szüksége egy erős, összetartó, nagy tekintélyyel biró függetlenségi pártra azért, hogy megvédje az ország érdekeit, oly téren, a melyen nehezebb ugyan a nemzet érdekének védelmébe besorozni a közvélemény lelkesedését, de a mely még fontosabb a nemzet sorsára nézve, mint bármi más, a jelen viszonyok közt.

A közgazdasági kérdések helyes megoldásától, az önálló vámterület felállithatásától, a nép anyagi életének megkönnyitésétől függ a nép kenyere, a nemzet gyarapodása, a magyar állam minden nyelvü és vallásu polgárának, főképen a magyar faj testének megerősitése, amely egészséges, erőteljes testben erős lélek költözik be, olyan, amilyen a hazafiság tüzében aczélosodjék meg és kivessen magából minden salakot, a mivel rendszeresen iparkodnak bizonyos izgatók egy idő óta lerombolni a magyar erények egyik legszebbikét: a hazafiságot.

A közgazdasági kérdéseket csak ugy lehet helyesen megoldani, ha a függetlenségi párt egész sulyát beleveti a mérleg serpenyőjébe; és ezért tekintem én valóságos nemzeti szerencsétlenségnek azt, hogy éppen most hullott szét a párt, mint oldott kéve és saját maga letépvén homlokáról az egész Európa sajtója és közvéleménye által megbámult babért, saját maga sulyát, tekintélyét, egyöntetüségét teszi tönkre.

Pedig az oldott kévét ujra összekötözni nehéz lesz, sok idő fog kelleni ehhez, sok türelem és végtelen ügybuzgóság és szeretet. Adja Isten, hogy ezek az erények párosuljanak a legtisztább akarattal a párt minnél több tagjában.

A mi engem illet, én megfogom tenni, mint mindig, kötelességemet; de nem mondanék igazat, ha be nem vallanám, hogy *a minduntalan kitörő és széles körben folyó rágalmazás és gyülölködés*, (bár a rágalmazóknak és gyülölködőknek soha semmit sem ártottam) *meglehetősen elkedvetlenitenek*; mert kevés ember találkozott ugy és annyira, mint én, a rendszeres, előre eltökélt félreismeréssel; és minthogy a szereplés soha sem volt czélom, söt nagyon terhemre van, fel-fel merül bennem a kétely, hogy cselekvésemnek, mely a legtisztább hazafiság forrásából fakad, lehet-e valami üdvös hatása, ha azoknak száma, kik rendszeres rágalmazással igyekeznek e hatást megsemmisiteni, annál inkább nő, minnél érezhetőbb e hatás.

Onök közül t. polgártársaim, bizonyosan sokan olvastak utóbbi ténykedésem felől, mindenféle hireket. Arra kérem, hogy vegyék tudomásul azt, hogy e kósza hirek kilenczizedrésze merész koholmány és hazugság. *Hazugság az, hogy én az ugynevezett bánt támogatom*, hiszen nyilt országgyülésen ünnepélyesen kijelentettem az ellenkezőt.

Hazugság az, hogy én, vagy bárki a pártban békepárti, mert számtalanszor kimondtam, hogy a függetlenségi párt eleme a harcz *és soha meg nem szünik bármely 67-es kormány ellen küzdeni.*

Hazugság, hogy én, s a párt bármely része leszerelt, mert ellenkezőleg a *hatalom szerelt le* és tette le a fegyvert előttünk.

Hazugság, hogy én s a párt bármely téren paktált a kormánynyal, mert az nem paktálás, ha a kormány lerakja a fegyvert s mi erről tudomást veszünk. Hazugság, hogy mi a nemzeti vivmányokért küzdeni nem akarunk, mert ellenkezőleg éppen mi hangoztattuk e czélt, éppen én magam, de *ugy és akkor fogunk ezekért küzdeni, amikor győzhetünk* és nem, amikor a győzelem lehetetlen, továbbá akkor, amikor a küzdelemmel nem teszünk annyi kárt, és nem koczkáztatunk annyi érdeket, hogy ezeknek összesége ellensulyozza az elérhető eredmény értékének nagy részét. Ezt pedig annál inkább mondom, mert pártunk hagyományos elve az önálló magyar hadsereg és nem az 1867-be belekapcsolt nemzeti vivmányok. Pártunk 35 év óta küzd az 1867-es törvények ellen, nem fogunk tehát egyszerre csak e téren siklani át.

A küzdelem kellő perczе akkor jön el, mikor a katonai hatalom uj követeléssel áll elő, akkor, ha nem lesz megvédhető a nemzet pénze és vére, ki fogunk csikarni cserében nemzeti engedményeket. Ezt pedig, ha pártunk egységes maradt volna, biztosabban elérhettük volna, mint most.

Egyéb iránt az én utam ki van jelölve, mindenki saját hazafiságától és lelkiismeretétől kérjen tanácsot. Az én hitem az, hogy azok, kik a párt erejét most elfecsérelik, tévednek: és hogy a jövő sikert nagyon is koczkáztatják; a pártviszály felidézésével a párt tekintélyét és erkölcsi sulyát csorbitják és erejét veszik éppen akkor, midőn erejére legnagyobb szükség van.

Hiszem, tudom azonban, hogy akik pártunkból most obstruálnak *honfi lelkesedésből cselekesznek és tiszta szándékból lökték félre öreg vezéreket*, ki őket sok nehéz csatában diadalra vezette, s a párt tekintélyét ez előtt nem létezett magaslatra emelte. Én minden neheztelés nélkül állok félre, a legjobb sikert kivánom az általam eléggé meg nem fontolt küzdelemnek; és ami tőlem függ megteszem, hogy annak a nagy diadalnak, amelyet pártom élén arattam, ne legyen az a vége, hogy önmaga robbantsa szét önmagát a nagy párt, melylyel hittem — de ugy látszik csalódtam — hogy még szolgálatokat fogok tehetni édes hazámnak.

Az Isten áldását kérem önökre!

Sokáig éljenezték *Kossuthot* s perczekig tartott, mig a következő szónok szóhoz juthatott.

A többi szónok.

Kelemen Béla, a függetlenségi pártnak ez a rokonszenves tagja beszélt aztán. Kossuthnak adván igazat mindenben, majd *Reich* Aladár, az agilis fiatal képviselő mondott szép beszédet s *Komjáthy* Béla is szólt ismét.

A magyar nép — mondotta *Komjáthy* — annak a fogalomnak, a mit nem szeret, nem ád magyar nevet. Igy például: porczió, exekuczio, liczitácziо és — *obstukczió*. Az obstrukczió olyan, mint a tüzes vas, csak akkor szabad használni, ha a testen pokolfekély van. A magyar parlamentárizmust mi lejáratni nem engedjük — szólt — a tüzes vasat tegyük félre, mikor nincs rá szükség. Kossuth Lajos mondta, hogy a rend a szabadság lelke, legyen hát rend a győzelem után. Kossuth Ferencz és ő azért köszöntek le az elnökségről, mert a további obstruálókért a felelősséget mint vezérek nem vállalják.

Ezután a népgyülés egyhangulag *bizalmat szavazott* Justh Gyulának, Kossuth Ferencznek és azoknak, kik köréje csoportosulnak.

A képviselőket, akik gyalog mentek a szállásukra, tüntető szeretettel kisérte a nép. Délben lakoma volt, amelyen számos felköszöntő közt elteltek a tisztességes saitót is. A lakoma alatt érkezett meg *Madarász* Imrének, a függetlenségi eszmék e tőrhetetlen harczosának következő sürgönye:

Justh Gyulának — Makó.

Szivben-lélekben veletek vagyok, mélyen sajnálom, hogy magam is ott nem lehetek. Mindnyájatokat köszönt

Madarasz Imre.

Nagy éljenzéssel fogadták e sorokat.

A város polgársága aztán lelkesen búcsuzott a képviselőktől, akik este már meg is érkeztek a fővárosba.

Zilahon.

Zilah, jul. 19,

A Szilágyság székhelyén szivesen fogadták a függetlenségi párt tagjait, akik ma érkeztek ide

Reggel nyolcz órakor gyülekezett a polgárság a Kossuth-téren és kivonult a pályaházhoz az érkező vendégek üdvözlésére. Ott *Csetnek* István köszöntötte a képviselőket. Eljött *Barabás* Béla, akit *Lengyel* Zoltán kért fel, hogy beszámolóján részt vegyen s többen is jöttek velük a párt tagjai közül. Mikor a képviselők hosszu menet kiséretében beérkeztek a városba, a Vigadó előtt *Kiss* Ernő intézett hozzájuk beszédet.

Azután *Lengyel* Zoltán mondotta el szónoklatát, mire *Barabás* felé fordult a figyelem.

Barabás a további harcz szükségéről beszélt. *Visszautasitotta azoknak az állitását, akik a nagy és egységes függetlenségi párt bomlását hirdetik*, mert tudja és láthatja is az ország, hogy ennek a pártnak minden tagja a haza függetlenségéért küzd s ha a harcz módjára nézve vannak is eltérő nézetek, ez *az elvekben választó falat nem képez.*

Szavait lelkesen hallgatták valamint a többiekét is, akik ebben az értelemben fejtették ki saját nézeteiket.

Délben lakoma volt, aztán pedig *Krasznára* indult el a társaság. Ott a határszélen *Vincze* Sándor községi biró fogadta a képviselőket. *Thorma* Sándor a polgárság nevében szólott, a piaczteren meg *Kövesdy* Zsigmond mondott köszöntő szavakat.

Ott is nagyjában ugyanazokat mondták el a képviselők, akiknek tiszteletére este fél nyolczkor az Árpád-kávéházban lakoma volt.

*

Itt emlitjük meg, hogy *Dunapatajon Krasznay* Ferencz kerületében, ma népgyülés volt, amelyen a hadsereg magyarságáért szállt sikra a helyi függetlenségi párt több lelkes szónoka.

Budapest, julius 19.

A képviselőház hétfőn délelőtt tiz órakor ülést tart.

A bizorytalanság napjai. Egy berlini lap adja ezt a czimet a Magyarország politikai helyzetéről szóló czikkének s ezzel már kellőkép jelemzi is annak a czikknek a tartalmát. A való igazságot irja, aki irta (nem igen szoktuk meg ezt a külföldi sajtótól, azért tünik föl annyira) s rámutatván egyebek közt a nemzeti követelmények jogos voltára, az utóbbi hetek politikai izgalmainak forrásául *Khuen-Héderváry* személyét állitja oda.

»Ez az ember — irják a berlini lapnak — olyan, mint egy *czinikus játékos*. Nem törődik azzal, hogy ki nem állhatják, akik kénytelenek vele a partie-ba belemenni, ő mégis zavartalanul folytatja a játszmát a nyerés biztos hitében.«

Ez a hasonlat csak annyiban sántit, hogy a czinikus játékos néha nyer, söt a legtöbbször csak az nyer. A magyar politikai életben azonban rideg közönynyel még senkisem jutott el a sikerig és — hisszük — *Khuen-Héderváry* sem fog eljutni. Egyébként ma a *bécsi* lapok is mind felettünk okoskodnak, de kisütni nem tudnak semmit. A mi nem is csoda, hiszen osztrák fejjel a mi dolgainkat eligazitani nem lehet.

A *N. Fr. Pr.* például a *kibontakozásról* irván, mélyen fájlalja, hogy ez a fogalom egyáltalában meghonosodott itt, söt különös államjogi jelentőségre jutott. *Szilágyi* Dezsőnek tulajdonitja, hogy ez a fogalom tényezője lett a magyar parlamenti életnek s keservesen panaszkodik, hogy *minden kibontakozást sokkalta drágábban kell megfizetni*, mintha ab ovo megadták volna azt, ami a zavaros helyzetre okot szolgáltat.

Ugyanezen ereszti bűnak a fejet a *Zeit* czikkirója, aki azt mondja: a megoldás föltételei olyanok, *mint a Sybilla könyve*; annál drágábbak, mennél tovább alkusznak rá.

A *N. Fr. Pr.* különben a közeli napokra *ismét nagy izgalmakat* jósol. *Apponyi* beszédétől sokat vár, söt nem tartja kizártnak, hogy az miniszterelnöki előbeszéd lesz s utána mindjárt *Ischl* következik.

Kállay helyén Goluchovszki. Volt már szó arról, hogy a meddig *Kállay* Béni állását be nem töltik, gróf *Goluchovszki* gondjaira lesz bizva a közös pénzügyi tárcza és Bosznia. Hogy ez már napok óta tény, arról tanuskodik a következő legfelső kézirat, a melyet a hivatalos lap mai száma közöl:

Kedves gróf Goluchovszki! Kállay Benjámin közös pénzügyminiszterem elhalálozása következtében indittatva érzem magamat, hogy önt közös pénzügyminisztériumom vezetésével, valamint Bosznia- és Herczegovina ügyeinek legfelső központi vezetésével ideiglenesen megbizzam.

Kelt Ischlben, 1902. évi julius hó 14-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Goluchovszki s. k.

Ehhez a kézirathoz is csak azt a megjegyést füzhetjük, amelyet ebben a kérdésben már kellőkép kifejtettünk azt t. i., hogy ha majd a közös pénzügyminiszteri szék betöltésére kerül a sor, természetesen más, mint magyar ember ezidőszerint számba se jöhet s e czélra hajlandók vagyunk *Khuen-Héderváryt* is magyarnak vállalni.

A külföld eseményei.

(Az amerikai példa. — A Panama csatorna. Edvárd király az irek között.)

Az amerikai példa. Ösmeretes, hogy az ifju Egyesült-Államok milyen széditő lendületben szárnyalta tul az öreg Európát. Alig van tér, ahol hátra ne szoritotta volna és ne adott volna tanulságos leczkét az ó világnak. Az az idő, amikor gunyos mosollyal nézték Amerika lázas tevékenységét, már elmult. Európa belátta, hogyha nem akar teljes vereséget szenvedni, meg kell hallgatnia a tengerentuli nagy köztársaság tanitásait.

Néhány európai kormány *már meg is bizta Washingtonban székelő diplomácziai kiküldöttjét, hogy alaposan tanulmányozza az Egyesült-Államok pénzügyi és ipari viszonyait.* Tegye pedig azt akképen, hogy lépjen szoros érintkezésbe a konzulokkal.

Olaszország követe éppen most van tanulmányuton; meglátogatta az északi államokat, Kaliforniát, San-Franciskót és inspicziálta a konzulokat. Báró *Sternberg* német követ szintén utra készül, hogy személyesen meggyőződjék a chicagói, st.-luisi, denveri és san-franciskói német konzul müködéséről. A spanyol követ, *Ojeda* és a franczia, *Inzterod* a nyáron szintén tanulmányutat tesznek az Egyesült-Államokban.

*

A panama csatorna. A columbiai kormány ujabb nehézségeket gördit a Panama-csatorna megépitésére vonatkozó szerződés megkötése elé. A kormány Pedro *Valdoz* szenátort, volt minisztert, küldötte Washingtonba, hogy az Egyesült Államok kormányát a szerződés módositására birja. A szenátor a columbiai kongresszus bizottságának delegátusa és ebben a minőségben arra kéri az Egyesült-Államok kormányát, hogy a szerződésben ösmerje el Columbia szuverénitását a tulajdonképeni csatorna-terület fölött. Azt mondják, hogy ennek a klauzulának a szerződésbe való foglalásától függ az, hogy a columbiai kongresszus elfogadja a szerződést; változatlanul — vagyis a mostani szövegében — azt a kongresszus tagjainak csak egynegyed része fogadja el. *Valdoz* még a fizetési föltételek javitását is sürgetni akarja.

Törekvései azonban alighanem hajótörést fognak szenvedni. A washingtoni politikai körökben ugyanis meg vannak győződve arról, hogy a szerződés megkötésének halogatásában Columbiát nem hazafias szempontok vezetik. Intrikák müködnek itt közre! A nagy transkontinentális vasutak társaságának ugyanis érdekében van, hogy a Panama-csatorna minél később nyiljék meg. Minél később készül el a nagy mü, annál tovább maradnak ezek a társaságok a közlekedés urai. A vasuttársaságok pedig oly hatalmasak, hogy még a columbiai kongresszusig is elér a kezük. Az ő befolyásuknak köszönhető, hogy a kongresszus akadékoskodik a szerződés elfogadásával.

*

Edvárd király az irek között. Holnap VII. *Edvárd* és a királyné Irországba utazik. Mindig nagy esemény Angolországban, ha az uralkodó az örökké békétlenkedő ir tartományba ellátogat. Az irek már abban is észrevehetik a nagy eseményt, hogy a keddi napra Claro, *Limerick*, *Tipperary*, *Roscommon* és *Sligo* grófságokban a rendkivüli törvényeket, a melyek eddig érvényben voltak, fölfüggesztik. E szerint egész Irlandban nem lesz hatálya a királyi látogatás alkalmával a rendkivüli törvényeknek.

Egy proklamácziót is bocsátottak ki, amely ünneppé avatja julius 21-ét Dublin, Belfort és huszonnyolczadikát Londonderry számára. Ezeken a napokon meglátogatja a királyi pár az illető városokat.

A pápa agóniában.

— *Mai táviratainkból.* —

Tizenöt napi haldoklás után az utolsó, szomoru fordulóhoz érkezett a pápa. Ma éjjel tiz órakor jelentik Rómából, hogy a szent aggastyán *agóniában fekszik*. Ebben a gyászos pillanatban az egész világ mélységes részvéte odafordul a Vatikán felé, a hol a századoknak egyik leghatalmasabb szellemének van az utolsó felfohbanása. A pápa csudás életerejének elérkezett a határa s bár az isteni rendelkezés előtt kereszténvi alázattal hajol meg a világ, a könyüit s a fájdalmát a ragyogó szellem pusztulásakor elfojtani alig tudja valaki.

A szomoru fordulatról az alábbi hireink számolnak be:

Róma, jul. 19.

A *Popolo Romano* azt irja, hogy a pápa állapotának rosszrafordulása *éjjel háromnegyed 3 óráig tartott*. A *Messagiero* azt jelenti, hogy az éjjel a Vatikánban mindenki ébren volt és hogy a magas egyházi méltóságokat, kik tegnap este aggodalomtól eltelve hagyták el a Vatikánt, telefon utján értesitették a pápa állapotáról. A pápa az orvosságot és a husievest visszautasitotta. Az éjjet álmatlanul töltötte és csak néha szendergett rövid ideig. Mazzoni délelőtt negyed 9 órakor ment a Vatikánba.

Róma, jul. 19.

A pápa állapotáról reggel 9 órakor kiadott jelentés a következő:

Ő szentsége az éjjelt álmatlanul és nyugtalanul töltötte. Erői állandóan deprimáltak. Légzése rendes 34, érverése meglehetősen gyenge, de rendes 98, hőmérséklete 36.5. *Mazzoni, Lapponi.*

Alkalom, kedvező viszonyok meg fogják szólaltatni. Ma se nálunk, se máshol nem kedvezők a viszonyok, más nemzeteknél is hanyatlás tapasztalható. De hiszem és vallom, hogy a magyar faj el fogja foglalni az irodalomban is azt a helyet, mely kiváló tehetségei folytán megilleti.

MÁMOR.

REGÉNY. 9.

Irta: GABRIELE D'ANNUNZIO.

Arczának kifejezése keserü, majdnem megvető volt.

— A cseszével még ráérünk, szólt a hercegnéhez és visszaült a helyére.

Minden tárgy átment a kezén. Egy onixba metszett centaur, egy nagyon finom munka, mely talán Lorenzonak elkótyavetyélt muzeumából származott, különösen izgatta. Halkan sugott egy összeget a hivatalnoknak, a nélkül, hogy hozzá föltekintett volna. Az árverelők nem szoktak egy bizonyos ponton tul menni: mérsékelt áron kapta meg a követ.

— Kitünő vétel, mondta Andrea Sperelli, ki a széke mögött állt.

Helena nem könnyedén összerezzent. Fogta az onyxot és válla fölött hátranyujtotta neki, a nélkül, hogy odatekintett volna. Csakugyan szép darab volt.

— Ez talán az a centaur, melyet Donatello másolt, jegyezte még meg Andrea.

És szellemében a szép müdarab csodálásával, fokozódott az uj tulajdonosnőnek finom izlésének tartozó csodálása is. „Eszerint mindenben kiváló ez a nő,“ gondolta magában. Nagyot nőtt a képzeletében; de a mint nőtt, ugy ki is siklott. Az előző napi nagy biztosság, csüggedéssé változott és eredeti kételyei ujra feltolakodtak. Elmult éjjel nagyon sokat álmodott nyitott szemmel s most ez az egész álmodott világ, a valóság érintésére nyomorultul összedőlt. Nem olvasta Heléna szeméből azt a külön köszöntést, a melyet várt. Semmiféle jellel se tüntette ki a többiek fölött. Miért nem? Megalázottnak érezte magát. Mindezek a körülötte levő hétköznapi emberek — dühbe hozták, mindazok a tárgyak, melyek magukra vonták a figyelmet — dühbe hozták; Don Filippo del Monte, a ki időről-időre lehajolt hozzá, hogy valami gunyos megjegyzést tegyen — dühbe hozta.

Ateleta herczegné lépett be. Vig volt, mint mindig és Don Filippo, a ki nevetni hallotta, élénken odafordult.

— A Szentháromság teljessé lett — mondá és fölkelt.

Andrea gyorsan elfoglalta a helyét, Donna Helena Muti mellett. Az ibolya illata arczába szállt és ő suttogva jegyezte meg:

— Nem a tegnapiak.

— Nem, viszonzá Helena hidegen.

Változékonyságában, szeszélyesen és hizelkedve, mint egy hullám, mindig egy váratlan dér fenyegetése rejlett. Minduntalan fagyos rohamai támadtak. Andrea nem érlette meg és hallgatott.

— Senki többet? Senki többet? kiáltotta a hivatalnok.

Az összegek emelkedtek. Antonió del Pollajnolo sisakjáért heves küzdelem fejlődött. Chevalier Davila is részt vett a versengésben. A levegő áthevülni látszott, s mindenkiben fölébredt a kivánság, hogy e ritka, szép tárgyakat birhassa. A szenvedely ugy terjedt szét, mint valami ragály. Rómában a „bibelot“ és a „bric-a-brac“ vonzóereje abban az évben érte el a tetőfokát; a nemesség és a polgári társaság szalonjai tele voltak ritkaságokkal; minden hölgy valami régi pluvialeból, vagy misemondóruhából szabta a szofapárnáit, rózsáit pedig umbriai patyikus fazékba, vagy egy régi kókorsóba dugták. Az aukcziós termek kedvelt tartózkodási helyek voltak és az árverések napirenden voltak. A délutáni teáknál elegáns szokássá lett, hogy a hölgyek ilyen szavakkal lépjenek be: „Campos festő aukcziójáról jövök. Nagy élénkség. Csodás spanyol-mór tálezák! Én Mária Leczinska egyik ékszerét vettem meg. Ezt itt.“

— Senki többet?

Az összegek emelkedtek. A mübarátok az asztal körül tolongtak. A Mária menybemenetelét és Krisztus sirbatételét ábrázoló Giotto-féle vásznak között tréfásan csevegett az elegáns társaság. A sajátságos penész és régiségszag közé a hölgyek a bundájuk és ibolyájuk illatát vegyitették, mert az akkori kedves divat megkövetelte, hogy minden hölgy karmantyujában ibolyabokréta illatozzék. A sok együttlevők közt ama kellemes, szelid levegő terjengett, mint a nedves kápolnákban, hol kelleténél több hivek tolongnak. Odakünn tovább zuhogott az eső és a világosság tompulni kezdett. A gázlángok kigyultak és a két fényforrás egymás ellen tört.

— Először! Másodszor! Harmadszor!

A kalapácsütése Lord Humphrey Heathfieldnek biztositotta a firenzei sisak birását. Azután a kisebb tárgyak árverelése következett, melyeket az asztal hosszában kézről-kézre adtak. Helena ovatosan fogta kezébe ezeket, megnézegette és szó nélkül odatette Andrea elé. Zománczok, elefántcsontmunkák, XVIII. századbeli órák, a Mór Lajos idejebeli milanói Ötvösmüvek s imakönyvek követték egymást, mely utóbbiakban a szöveg égszinkék pergamenre aranyosbetükkel volt irva. A herczegi ujjak közt ezek a drágaságok értékben emelkedni látszottak. E kivánatos tárgyak érintésekor néha remegés fogta el a kis kezeket. Andrea feszült figyelemmel nézte minden mozdulatát és képzeletében e kezek minden mozdulata czirógatásnak látszott. De miért tett Helena minden tárgyat az asztalra le, ahelyett, hogy neki nyujtotta volna oda.

Megelőzte a mozdulatát, a mennyiben feléje nyujtotta a kezét. És attól kezdve az elefántcsontholmik, a mozaikok, az ékszerek az imádottnak ujjaiból egyenesen az imádó kezébe vándoroltak át, kimondhatatlan gyönyört szerezve ennek. Ugy érezte, mintha e nő bübájának egy részecskéje ütszürődött volna belé, mint ahogy a vas is nyer egy kicsit a mágnes erejéből. És valóban, ez a gyönyörnek delejes érzése volt, egyike ama hirtelen és erős érzéseknek, aminőt csak egy szerelem keletkezésekor érezünk és a mely abban különbözik minden más érzéstől, hogy se testi, se szellemi rejtekhelye nincs, s hogy lényünk egy semleges ősanyagában látszik gyökerezni, egy középanyagféleben, amely kevésbé egyszerü a szellemnél és finomabb az alaknál, ahova a szenvedély ugy vonul vissza, mint egy menedékbe és a honnan a szenvedély kisugárzik, mint egy gyupontból.

(Folytatása következik.)

Róma, jul. 19.

Mazzoni negyed 10 órakor hagyta el a Vatikánt. Ugy látszik *minden reményeségét elvesztette* és azt mondta, hogy a pápa az éjjelt meglehetősen izgatottan töltötte, azonban folyékony táplálékot vett magához. Az első orvosi látogatás meglehetősen rövid volt, mert *a pápát izgatottnak találták*. Az orvosok a mellhártyagyulladás és az aggkori gyengeség következtében *a depresszió növekedését* állapitották meg, ami megfosztja a beteget ellenálló erejétől. Az érverés néha rendetlen. A depresszió különösen tegnap este óta lépett fel. A pápa szelleme folyton friss, azonban nem adnak néki alkalmat a beszédre, amihez különben a szent atyának is kevés kedve van. Azon kérdésre, hogy a veszély közvetlen közel áll-e, azt válaszolták az orvosok, *hogy, ha közvetlen alatt azt értik, hogy a katasztrófa egy óra mulva fog beállani, akkor a kérdésre előreláthatatlan eseményektől eltekintve tagadólag kell válaszolni.* Az orvosok a pápát csak este fogják ujból meglátogatni.

Róma, jul. 19.
(D. e. 10 óra 50 perez.)

Vanutelli biboros és Oreglia biboros Camerlengot ép most hivták a Vatikánba. A többi biborosok is megjelennek egyenkint a Vatikánban. Az a hir terjedt el, hogy a pápa állapota *igen komoly*.

Róma, jul. 19.
D. e. 11 óra 50 perez.

A pápa haldoklik.

Róma, jul. 19.
D. u. 12 óra 25 perez.

A biborosok az imént távoztak a Vatikánból. Megerösitést nyer, hogy a pápa **állapota rendkivül komoly**. A nagykövetek ily értelemben küldtek kormányaiknak táviratokat.

Róma, jul. 19.
(D. u. 1 óra 10 perez.)

A részvételáirásokra szánt iv, mely eddig a pápai hálóteremtől nem messze a második loggiában volt, távolabbra vitetett a háló teremtől az első loggiába, ami az első jele a szent atya állapota rosszabbra fordultának. *Oreglia* és *Vanutelli* biborosoknak sürgősen való behivatása a Vatikánba nagy nyugtalanságot keltett, mert *ezek azon méltóságok, kiket először hivnak, ha a pápa haldoklik.* Délelőtt fél 12 órakor *elterjedt a pápa halálának hire*, mely hirt azonban megczáfoltak. A lapok külön kiadásai megerősitik ama hirt, hogy a pápa állapota igen komoly. A *Giornale d'Italia* jelenti: 10 óra körül hirtelen rosszabbodás állott be. *Ő szentsége állapota reménytelen. Vanutelli* biboros tekintettel az eshetőségekre, a Vatikánban marad. *Rampolla* biboros államtitkár kimentette távollétét a Vatinkánban megjelent diplomácziai képviselők előtt, nagyfoku elfoglaltságát hozva fel okul.

Róma, jul. 19.
(2 óra 15 perez d. u.)

A pápa gyóntatója állandóan az előteremben tartózkodik. *Rampolla* biboros államtitkár kétszer megjelent a pápai termekben a szent atya látogatására. *Vanutelli* biboros még mindig a Vatikánban időzik, hol nagy az izgalom.

Róma, jul. 19.

A pápa állapotáról este 6 órakor kiadott orvosi jelentés a következő:

Ő szentsége a mai napot majdnem szakadatlan álomszerü állapotban töltötte. Eröi folyton fogynak. Legzés 30, érverés 96, hőmérséklet 36.4. Mazzoni, Rossoni, Lapponi.

Róma, jul. 19.

A Voce della Verita külön kiadásában azt jelenti, hogy a pápa állapota a rendkivüli erőveszteség folytán *nagyon veszedelmes.*

Róma, jul. 19.
Este 8 óra 30 perez.

A *Voce della Verita* jelenti: A pápa állapota az éj folyamán *igen komolylyá* vállt. Ő szentsége izgatott állapota és a rendkivüli hőség következtében ugyszólván alig tudott aludni. Hajnalban ő szentsége állapotában észrevehető komoly fordulat állott be, mert erőinek *depressziója és ideges izgatottsága* még *mindig* tartott. A délelőtt folyamán állapota a fokozódott depresszió folytán oly rosszra fordult, hogy tanácsosnak tartották *Vanutelli* biboros főpenitenciáriust azonnal a Vatikánba hivatni, mert az ő *kötelessége a pápa betegágyánál az utolsó imádságokat végezni.* Egyidejüleg értesitették Oreglia biborost, ki ugyancsak azonnal a Vatikánba ment, később azonban távozott

Róma, jul. 19.
(9 óra 30 perez.)

Az *Osservatore Romano*, a Vatikán hivatalos lapja felszólitja a hivőket, hogy az *utolsó pillanatban is imádkozzanak*, a midőn a pápa tizenöt napos halálviródás után *utolsó perczeit éli.* Ez a lap is azt jelenti, hogy a pápa állapota délelőtt 10 órakor igen komolyra fordult. Serafino *Vanutelli* és *Oreglia* biborosokat telefonon hivták, arról értesitve őket, hogy vatikáni fogat megy értök. Egyidejüleg érkeztek meg a vatikánba a Rómában időző biborosok és diplomaták. Miután nem tartották valószinünek a katasztrófa közvetlen bekövetkezését, Oreglia a diplomaták és a biborosok Serafino Vanutelli biboros kivételével, ki msgre Bisleti lakosztályában maradt, elhagyták a vatikánt.

Róma, jul. 19.
(9 óra 40 perez.)

A *Tribuna* azt jelenti, hogy dr. *Lapponi* Della Volpe biborossal szemben szószerint igy nyilatkozott: *Ha komplikácziók nem állanak be, a pápa talán* **holnap reggelig, sőt holnaputánig el él, de tovább nem.**

Róma, jul. 19.

Este 10 ora 15 perez, Stefáni ügynökség.

A Vatikánból jövő biborosok azt beszélik, hogy Vives y Puto biboros msgre Pifferi a pápa gyontatója helyett ő szentsége szobájába ment. A pápa megcsókolta a neki nyujtott reliquiákat és nagy erőmegfeszitéssel keresztet vetett. *Deliriumában a pápa olasz, franczia és latin nyelven beszédet mondott.* Ugylátszik, a beszéd bajor zarándokokhoz volt intézve és ezen olasz szavakkal végződött: *Sono tutti contenti.* A legtöbb biboros, miután tudakozódott, elhagyta a Vatikánt, de készen állanak, hogy szükség esetén azoonal a Vatikánba mehessenek. Serafino *Vanutelli* biboros éjjel is a Vatikánban marad.

Róma, jul. 19.
Este 10 óra 25 perez.

A »Tribuna« harmadik kiadásában azt jelenti, hogy Vanutelli biboros este kilencz órakor bement a pápa hálótermébe. Emlitett lap azt mondja, hogy *ez azt jelenti, hogy a pápa aggóniában van.*

Azokat a t. olvasóinkat, akiknek előfizetése julius 15-én lejárt, arra kérjük, hogy a megrendelést megujitani sziveskedjenek, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen. Lakóhelyváltozás alkalmával arra kérjük ugy helybeli, mint vidéki előfizetőinket, hogy régi lakóhelyüket is tudatni szíveskedjenek.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hirek.** *Lipót Szalvátor* főherczeg Bécsből Schwarzauba utazott. — *Mária Krisztina* spanyol anya-királyné legközelebb Bécsbe érkezik.

— **Bucsu az Angyalföldön.** Az Angyalföldön ma tartották meg a szokásos bucsut. Az egyházi része a karmelita atyák templomában folyt le, s reggel hét órakor kezdődött, amikor *Ágoston* atya misét mondott s áldást osztott. Nyolcz órakor *Rostás* katonai káplán mondott misét, majd magyar szentbeszédet, amelyen a környékbeli gyalogezred, tüzérlegénység s az élelmezési csapatok katonái vettek részt. A mise alatt a 86-ik gyalogezred zenekara játszott. A tiz órai ünnepi misén a szertartást Soós karmelita atya rendfőnök végezte s ugyancsak ő tartotta az ünnepi szentbeszédet is. Délután litánia volt, melyet *Révész* István révfalusi apátplébános tartott. Közben körmenetet is tartottak. A környéken tömérdek mutatványos bódé, körhinta, meg mézes-bábos ütötte föl sátorát. A templom körüli utczákon egész délután óriási néptömeg hömpölygött.

— **Az apai szív.** Pontban éjfélkor a Lánczhid budai oldalán a Dunába vetette magát valaki. Az életunt szándékát a közelben horgonyzó hajók legénysége szerencsére észrevette s idejekorán kimentette. A halálra szánt ember Zinhober Antal füszernagykereskedő, a Piffel testvérek Ferencz-József rakparti czég tulajdonosa. Az ötvenhárom éves, jómódu öreg urról csak a napokban kellett irnunk. Vasárnap délután eltemette a huszonnégyéves menyasszony leányát s ez anyira elkeseritette, hogy légszeszszel megmérgezte magát. Akkor azonban a fia meghiusitotta a sötét tervet s a gyorsan előhivott orvos segitségével a már elalélt embert életre keltette. *Zinhobert* azóta a Rózsa-dombon levő lakásán ápolták. Felesége és gyermekei nagy szeretettel vették körül, vigasztalták is, de az öreg ur apai szive sehogysem tudott megbarátkozni azzal a keserü gondolattal, hogy szerencsétlen fiatal leánya éppen a házassága előtt meghalt. Ma estefelé valahogy kiszabadult a lakásából s — mint fönn elmondottuk — egyenesen a Dunának ment. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Állapota veszedelmes s egyelőre az orvosok azon fáradoznak, hogy eszméletre téritsék.

— **A megmentett Csallóköz.** A csallóközi árvizveszedelem elmultával, szombaton *Darányi* földmivelésügyi miniszter személyesen ment el Gutára, hogy a helyszinen győződjék meg arról az erős és majdnem emberfeletti munkáról, a melyylel néhány nap előtt sikerül a Csallóköz több mint százezer holdnyi területét megmenteni az árviztől. A miniszter a délutáni vonattal utazott Komáromba, hova *Eggenhoffer* József, a kerület képviselője is kisérte. Komáromból az állomásnál várakozó kocsikon, *Sárközy* főispán, *Ghyczy* alispán, *Faragó* osztálytanácsos, *Biró* müszaki-tanácsos és *Győry* Lóránd titkár társaságában a védtöltéseken mentek a harmadfélórányira fekvő Gutáig, hova megérkezve Guta és a környékbeli megmentett községek lakóssága elüljáróikkal élükön fogadták a minisztert. A veszélyeztetett töltésrészek megszemlélése után a hálálkodó lakosság éljenzése között ült a társaság ismét kocsikra, hogy visszamenjen Komáromba. A fárasztó kirándulás után a társaság egy része a miniszter őrsi birtokára kocsizott.

— **A pénzhamisitók mühelye.** Amióta a lapok megirták, hogy Kispesten a rendőrség pénzhamisitó mühelyt fedezett fel, azóta tömegekben áll a nép a kispesti Hunyady-uteza 39. számu ház előtt és sértő kifejezésekkel illeti a ház tulajdonosát. A Hunyady-utcza 39. sz. ház tulajdonosának azonban semmi köze sincs a pénzhamisitókhoz. A rendőrség ugyanis minapi hiradását kikorrigálja és jelenti, hogy a pénzhamisitáskor használt formákat, öntvényeket és egyéb tárgyakan Kispesten a Hunyady-utcza 139 számu házban foglalta le és nem a 39. szám alatt.

— **Dinamit az utczán.** Gonosz tervet hiusitott meg ma délután egy rendőr éber szeme. A Visegrádi-utcza 2. számu ház előtt a járdán két dinamit-töltény feküdt s bizonyos, hogy nagy szerencsétlenség történik, ha valaki a töltényekre lép. A rendőr, akinek *Rácz* Sándor a neve, a két töltényt magához vette, de egyuttal végigjárta a Visegrádi-utczát s kereste nem készültek-e másutt is ilyen veszedelmes merényletre. Az utcza tulsó oldalán az ötös számu ház előtt is talált egy töltényt s kétségtelen, hogy valaki nemcsak emberéletben, de a házakban is akart kárt tenni. A főkapitányság a három dinamit-töltényt átküldte a gubacsi tüzérlaktanyába, ahol megvizsgálják az összetételét s egyuttal megindította a nyomozást annak a kideritésére, hogy ki tervezte a szerencsésen meghiusitott merényletet.

— **Szédelgő a szonyok.** Fo sos Imréné és Jung Gizella trafikot nyitottak a József-körut 9. számu házban s üzletüket a hó elején ezer koronáért eladták. A vevőt azonban kijátszották, mert a pénzügyigazgatóság trafik-engedélyüket pénzügyi kihágás miatt julius tizenötödikével bevonta, s ők mégis arra kötelezték magukat, hogy a jogokat a vevőre átruházták. A vevő panaszára a rendőrség a két asszonyt beidézte, de egyikük se jelent meg. Jung Gizella Erzsébetfalvára szökött, Borsosné pedig a József-körut 19. számu házban huzta meg magát egy üres helyiség csupasz falai között. Jungot a főkapitányság megkeresésére az erzsébetfalvai csendőrörs elfogta s behozta Budapestre. Borsosnét a detektivek állitották elő. Rövid kihallgatásuk, a mely alatt mindaketten beismerték a bünüket, letartóztatással végződött. Ma már az ügyészség fogházába is átkisérték őket. Jung Gizellát a trafik-szédelgésen kivül kauczió-sikkasztás vádja is terheli. Fünekfának olcsó kölcsönt igért s a forgó tőket ugy akarta beszerezni, hogy három ügynököt fogadott s óvadékkép átvett pénzüket elsikkasztotta.

— **Huszonötéves jubileum.** *Brunner* Matróna apácza-főnöknő, az Erzsébet-terem tulajdonosa Balaton-Füreden — mint lapunknak jelentik — ma ünnepelte zárdába léptének huszonötödik évfordulóját. Mindenfelől meleg óvációban részesitették. *Vaszary* Kolos bibornok-herczegprimás, a kinek a jubiláns főnöknő ápolója, szintén üdvözölte a szegények nemeslelkü gyámolitóját.

— **Lelőtt rendőr.** Szomoru sors érte ma éjszaka egy rendőrt. *Spivák* András; akinek ezernégyszázharmincznat a száma. Még csak harmincznégy éves, nős ember. Az éjszaka az Üllői-ut végén levő Népligetben volt szolgálatban. A mint a liget magányos utjain föl és alá járt, az Elnök-utczában egy cselédleánynyal találkozott, a ki, noha éjfél régen elmult, egyedül volt. A rendőr a leányt kötelességszerüen megállitotta, s megkérdezte tőle, hogy hivják, s mit keres arra.

— Bedák Mari a nevem. Itt szolgálok a közelben. A kedvesemet várom — felelte a leány.

Ebben a pillanatban előugrott egy közhonvéd s rárivallt a rendőrre:

— Mit akar ezzel a leánynyal?

— A lakására kisérem, mert egyedül nem szabad éjszakának idején kóborolni.

A vitéz katona rávetette magát a rendőrre. Megharapta a fülét, majd egy pillanat alatt kirántotta a rendőr övében volt revolvert és Spivákot lelőtte. A golyó a rendőrnek a hasába furódott s olyan veszedelmes sebet ütött rajta, hogy Spivák eszméletlenül a földre rogyott. A lövés zajára a közelben czirkáló rendőr figyelmes lett s oda sietett. A közhonvédet, aki éppen el akart menekülni elfogta és lefegyverezte, később pedig átadta a katonai őrjáratnak. Spivák eközben sok vért veszitett s mire ... ntők a szt István kórházba vitték, már l... Merénylőjét, a közhonvédet Molnár Mi...nak hivják. Büneért a katonai hatóság előtt fog számot adni.

— **Németesitő szolgabiró.** Harczolunk a végletekig az »Alldeutsch«-törekvések, a szász germanizáczió ellen, a mely Magyarországon is minden áron terjeszteni akarja a német nyelvet. Minden rendelkezésünkre álló eszközzel szállunk sikra a magyarellenes törekvések ellen, a mely akár Németországból jönne. De ha eredménynyel jár is a küzdelem, mit kezdjünk azokkal, a kik noha magyarok, noha ősi magyar nemesi családból származnak, mégis germanizálnak és pedig hivatalos apparátussal? A budapesti büntetőtörvényszéken királysértésért nyomozás folyik *Neuszer* Lipót ellen. A vizsgálóbiró megkereste a turóczmegyei *mosócz-zniói járás főszolgabiráját, zarkóczi Zarkóczy Tivadart*, hogy hallgasson ki ebben az ügyben néhány tanut, aki az ő járásában lakik. A főszolgabiró szentpéteri és isztebunyei *Dávid* Gyula szolgabirót bizta meg az eljárással, aki a következő német nyelvü nyomtatott blankettán idézte meg a tanukat:

»Z. 2226/bv. Vorladung.

Vom Oberstuhlrichter des Mosócz Znioer Bezirkes.

N. N. aus . . . hat am 1. J. 8 Uhr Früh in Angelegenheit als Zeuge bei dem Oberstuhlrichter Amte in *Stubenbad* unter sonstigen gesetzlichen Folgen zu erscheinen.

Stubenbad

David
Stuhlrichter.«

Legmegszégyenitőbb az, hogy ezt a német idézést rendszeresen használja a főszolgabiró. Azt bizonyitja az, hogy *nyomtatott német blankettán állitotta ki ezt az idézést is.* Stubnya fürdőt is »Stubenbad«-nak irja. Szóval: telivér német; mintha csak az »Alldeutsch«-ok táborából került volna ki. Az egyik tanu, *Varga* József községi szolga hü tanitványa a főszolgabirónak, mert a tárgyaláson kijelentette, hogy *nem tud magyarul.* A külföldi germanizátorok ellen majd csak védekezünk, de hogyan védjük magunkat a magyar németesitők ellen.

TÁVIRATOK.

Miniszterválság Spanyolországban

Madrid, jul. 19.

(Fabra.) A kamara több tagja a királyi palotába ment a trónbeszédre vonatkozó válaszfelirat átnyujtasa végett. Délután 3 órakor miniszteri tanács lesz. Azt hiszik, hogy *általános miniszterválság lesz.*

Madrid, jul. 19.

A kamara és a szenátus a kormány azon közlése alapján, hogy miniszterválság keletkezett, üléseiket felfüggesztették.

Madrid, jul. 19.

A mai minisztertanács után, mely a tengerészetügyi hitelekkel foglalkozott, a miniszterek bejelentették Silvelának lemondásukat. Erre Silvela miniszterelnök a királyi palotába ment, hogy előterjeszsze a királynak az egész kabinet lemondását.

Madrid, jul. 19.

A király ujból Silvelát bizta meg a kabinetalakitással, amit azonban Silvela nem fogadott el. Villaverde kamarai elnököt a királyi palotába hivták.

Madrid, jul. 19.

Villaverde kamarai elnök elvállalta a kabinet megalakitását és délelőtt előterjesztette a királynak az uj miniszterek névsorát. Hir szerint *Becada* volt pénzügyminiszteriumi titkár (Villaverde alatt) lesz pénzügyminiszter, *Zulueta* tábornok hadügyminiszter, *Camara* tengernagy tengerészetügyi miniszter.

SZINHAZ ÉS MÜVÉSZET.

— **Ujházy Constantin abbé-ja.** A *Constantin abbé-t*, ezt a végtelenül kedves, csillogóan finom szerepét játszotta a ligetben ma a mester. Körülbelül negyedszázada ismerjük ezt az alakitást, de a müvészetének varázsából nem koptatott el semmit az idő. Csupa kedély, melegség, természetesség, könyet és mosolyt egyszerre fakasztó báj a játéka, a mely ma is, még a ligeti szinkörben is mély hatást tett a közönségre. A mestert ma is folyton ünnepelték. A partnereit kevésbé. De nem is szolgáltak reá.

SPORT.

A karlsbadi versenyek.

— Utolsó nap. —

A mai nappal véget ért az ötnapos karlsbadi meeting, mely végeredményében nem nagy diecsőséget hozott a rendező versenyegyletnek. A versenyek ma is oly gyengén sikerültek mint a meeting előző napjain, csupán a Karlsbadi dij keltett némi érdeklődést, melyet az előzetes favorit nyert meg.

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. **Eladóverseny.** Dij 2000 korona. Táv. 1200 m.
1. Péchy A. 5é p k *Rózsa Lili* 53 k. lov. Taral
2. Mautner V. 3é p her Rosoglio 47·5 k. lov. Southey
3. Szemere M. 3é s m Othmár 51 k. lov. Lovász

Futott még: Philister.
Birói itélet: Könnyen nyolczszal első, nyolcz hoszszal harmadik.
Tot.: 10 : 31, helyre: 50 : 91, 76.

II. **Preis von der alten Wiese.** Gátverseny. Handikap. Dij 3000 kor. Táv. 2400 m.
1. Hg. Taxis E. M. 3é p m *Tolmács* 66·5 k. lov. Williamson
2. Br. Königswarter H. 3é p m Portás 60 k. lov. Rosack
3. Dréher A. 3é s k Olive 61·5 k. lov. Huxtable

Birói itélet: Küzdelem után egy hoszszal első, rövid fejhoszszal harmadik.
Tot.: 10 : 17.

III. **Nyeretlen kétévesek eladó handikapja.** Dij 2000 kor. Táv. 1300 m.
1. Dreher A. p k *Timakova* 50·5 k. lov. Cleminson
Walkower.

IV. **Karlsbadi-dij.** Dij 20.000 kor. Táv. 2400 méter.
1. Br. Springer G. 3é p m *Elpenor* 52 k. lov. Lewis
2. Péchy A. 4é s m Babér 56·5 k. lov. Taral
3. Br. Königswarter H. 3é p m Torquemada 49·5 k. lov. Russel
4. Bergeret 56·5 k. lov. Adams

Futott még: Ka' Gall.
Birói itélet: Biztosan egy és fél hoszszal első, két hoszszal harmadik, két hoszszal negyedik.
Tot.: 10 : 18, helyre: 50 : 90, 107.

V. **I. oszt. Eladóverseny.** Dij 4000 korona. Táv. 1600 m.
1. Péchy A. 3é p her *Barbarossa II.* 46·5 k. lov. Holmes
2. Krausz L. 3é p m Tannhäuser 53 k. lov. Slack
3. Aresin-Fatton J. 4é p k Ugyanaz 55 k. lov. Bonta

Birói itélet: Könnyen ötnegyedhoszszal első, háromnegyedhoszszal harmadik.
Tot.: 10 : 26.

VII. **Westend-akadályverseny.** Dij 3000 kor. Táv. 4000 m.
1. Hg. Taxis E. M. 6é stp her *Baltavár* 67 k. lov. Williamson
2. Mautner V. 4é s k Lucie 60 k. lov. Rosack
3. Schindler L. 4é p m Gugu 63·5 k. lov. Machan

Birói itélet: Biztosan két és fél hoszszal első, négy hoszszal harmadik.
Tot.: 10 : 19.

VII. **Kétévesek Beaten handicapja.** Dij 3000 kor. Táv 1100 m.
1. Br. Üchtritz Zs. p m *Roman* 56·5 k. lov. Taral
2. Dreher A. s m Rabulist 56·5 k. lov. Cleminson
3. Krausz L. s m Orkus 55 k. lov. Slack

Futottak még: Reporter, Leona.
Birói itélet: Könnyen 3 hoszszal első, rossz harmadik.
Tot.: 10 : 44, helyre: 50 : 114, 95.

A közönség köréből.

China-bor vassal.
Erősitő szer gyengélkedőknek, vérfogyottaknak és üdülőknek.
Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.
Pompás izü.
Több mint 2000 orvosi bizonyitvány.
G. Serravallo, Trieszt-Barcola.
Kapható a gyógyszertárakban ½ literes palaczk ára k. 2·40, egy literes k. 4·40. 4535

Napirend.

A miniszterek fogadónapjai.

A pénzügyminiszter fogad hétfő délután 4 órakor, *földmivelésügyi miniszter* kedden délután 4 órakor, *a horvát miniszter* szerdán délután 4 órakor, *a miniszterelnök* csütörtökön délután 4 órakor, *a honvedelmi miniszter* csütörtökön délután 4 órakor, *a közoktatásügyi miniszter* csütörtökön délután 4 órakor, *igazságügyi miniszter* csütörtökön délután 1 órakor, *a kereskedelmi miniszter* pénteken délután fél 3 órakor.

1903. Hétfő, julius 20.

Naptár. Hétfő, julius 20. — Röm. kath. Illés, — prot. Illés, — görög-orosz (julius 7.), Mal. Tam. — Zsidó Thamus 25. — Nap kel 4 óra 8 p. — nyugszik 7 óra 3 p. — Hold kel 12 óra 16 p. éjjel, — nyugszik 3 óra 12 p. délután.
Nemzeti muzeum: állattár nyitva 9—1 óráig.
Technologiai iparmuzeum nyitva 9 órától 1-ig.
Közlekedési muzeum a városligetben nyitva 9—12-ig, 2 órától 6-ig.
Kereskedelmi muzeum a városligeti iparcsarnokban nyitva 9—12-ig s 3—6-ig.
A M. T. Akadémia Goethe szobája megtekinthető 10—12 óráig.
Nyilvános könyvtárak zárva vannak.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

1903. Hétfő, julius 20.

FŐV. NYÁRI SZINHÁZ.

Az ujfundlandi. 1½ **8** órakor

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irták Bisson Alexandre és Hennequin Maurice.
Személyek:

Bruniquel	Barthoa
Caroline	Krecsányiné
Cecille	H.-Borostyán
Corbine	Réthey
Fontain	Follinus
Angeline	Fáy
Clemence	Medgyaszay
Labermoi	Körmendy
Charlotte	Cs. Keleti
Mariette	K.-Kecskeméthy

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Bob herceg és Miczi hercegnő. 1½ **8** órakor

Eredeti énekes bohózat 4 felvonásban. Irta Feld Mátyás. Zenéjét összeállitotta Barna I.

Megjelent és kapható Szilágyi Béla könyvkereskedésében

Budapest IV. ker, Károly-körut 26. és minden vasut könyvkereskedésben, valamint az összes könyvkereskedőknél

Gorkij: Éjjeli menedékhely

Jelenetek a mélységből, 4 felvonásban. Forditotta Kalnoki Izidor (szinházi forditás.) Ara 60 fillér, kötve 1 korona. 4695

ZSIGMONDY KÁROLY
kocsigyártó, Budapest, IX., Imre-utcza 3.
Muzeum-körüti raktárát megszüntette. Kivánatra árjegyzéket ingyen és bérmentve; használt kocsikat beszerél. 4691

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A leleplezett borbélylegény.** Sokat beszélnek mostanában, mint egy angol ujság jelenti egy különös esetről, amely Blackburn városban történt. Egy borbélylegény dolgozott hosszabb ideig az ottani borbélymühelyekben. Vigan borotvált és nyirta a férfiak haját. A napokban azonban kiderült, hogy a borbélylegény nem is férfi, hanem leány. A turpisság ugy derült ki, hogy a »borbélylegény« megbetegedett; gazdája orvost hivatott, a ki konstatálta, hogy nő. Kérdőre vonták s minden habozás nélkül elmondta az okait:

— Mint nő, sehogyse tudtam nőnek való munkát kapni és mert élni csak kell, megtanultam a borbélymesterséget, férfiruhát öltöttem és igy keresem meg a kenyeremet.

*

— **Egyetlen szót sem!...** Portugáliában — a böles kormány minden ellenkezése és parancsa daczára — óriási hőség dühöng. A hőmérő napos helyen 50 fokra emelkedett, de árnyékban is több volt 40 foknál. A fák ágairól holtan szédültek le a madarak; a járókelők közül pedig akik déltájban kimerészkedtek az utczára, napszurástól érve rogytak össze. A kormánynak nem tetszett ez a hirtelen jött hőség és egyszerüen kiadta rendeletben, hogy a hőségről egyetlen szót sem szabad irni a lapokban. A hőség az államra veszélyesnek bélyegeztetett és czenzura alá helyeztetett.

— **Az erős Miklós házassága.** A népéletben gyakran játszódnak le olyan történetek, amelyek a regényirónak hő tárgyakat szolgáltatnak. Egy ilyen regény, amelyet a népélet produkált, játszódott le Bukarestben.

Lahenigra román községben néhány év előtt *Macadon* Miklós szép és erejéről hires gazdag fiu elvette *Ravikát*, a község ösmert szépségü, szintén gazdag leányát. Nem szivesen ment a legényhez és a házasságban nem találta meg rég óhajtott boldogságát. Amde mikor a Macadon-házaspárnak egy ujgyermeke született, derülni kezdett a mindig borus égbolt. Hanem a szeretett gyermek, éppen három esztendős születésnapján, hirtelen eltünt. A szép Ravika házasélete ismét kétségbeejtőn gyötrelmessé lett és bizony csak örömtelen volt az élete. Egyszer csak a szép asszony nagybeteg lett. Napokig feküdt lázban és összebeszélt sok-sok mindenfélét eltünt fiáról, a kis Wasilról. De hirtelen eszméletre tért és magához intette zokogó urát. Ez halkan beszélni kezdett:

— Mielőtt meghalnék, vallomást kell neked tennem. Mielőtt feleséged lettem, ifju szivem minden érzésével szerettem egy szegény szomszédunkat, a neve Wasil. A szeretője is voltam, mielőtt a te feleséged lettem. Szüleim tudták ezt és mégis hozzád kényszeritettek. A házasságban boldogtalan voltam. És amikor Wasilt esküvőm után először megláttam, szivesen lettem ismét az övé. A gyermeknek is ő az apja. És elvitte tőlem, mikor háromesztendős lett.

A férj megbocsájtott a haldoklónak, aki azonban vallomása után látszólag jobban lett. És amikor egy szép napon megjelent a beteg ágyánál szeretője és elveszett fia, az orvosok összenéztek és megállapodtak abban, hogy a szép Ravika felgyógyulása immár bizonyos. Ugy is történt. Az asszony felgyógyult, a férj pedig, hogy másodszor is ne álljon utjában neje boldogságának, az athos-hegyi kolostorba vonult. A szép Ravika pedig Wasil és fia mellett gyönyörben töltötte napjait. Amde tegnap reggel egy kis üröm vegyült élete örömébe. Még egyszer találkozott férjével. Reggelre kelve, kiment a kertbe, hogy a virágait megöntözze. Ez a virágbokrok között egy szerzetes feküdt átszurt szivvel. Néhány vércsepp volt csak körülötte. A szerencsétlen Athos-hegyéről jött, hogy egykor vélt boldogsága szinhelyén végezzen magával . . .

*

— **A tudós borbély.** Van Velenczében egy borbély, *Dolcetti* a neve, akire módfölött büszke a borbélyek és fodrászok ottani ipartestülete, mert könyveket, még pedig szolid tudományos könyveket ir a mellett kitünően látja el müvészetét. Dolgetti valóságos történettudósi kutatásokat végez a velenczei állami levéltárakban, a melyek a világnak ebben a nemben leggazdagabb gyüjteményei, tekintetbe véve a köztársaság diesőséges multját és világtörténeti jelentőségét. A tudós borbély könyveit különben elsőrangu történetirók is diesérik. Eddig levéltári kutatásokalapján két könyvet irt, a velenczei borbélymüvészet történetéről ősidőktől kezdve, a mely számtalan érdekes adatban bővelkedik és a velenczei játékbankok és játékházak történetéről.

A lagunák bübájos fővárosa a XVIII. évszázadban különösen Európa Montekarlója volt. Mindennemü elképzelhető hazárdjáték divatban volt, kezdve a bakkara és faraótól. Dolcetti, a tudós borbély kimutatja, hogy a köztársasági kormány már 1172-ben szükségesnek tartotta a játékszenvedelem korlátozását s már akkor kimondotta, hogy nyilvános helyen hatósági felügyelet mellett pénzre csak a Piazetta két oszlopa tájan szabad játszani. Később azonban annyira fajult a játékdüh, hogy korcsmákon kivül még borbélymühelyekben is játszottak s hiába hoztak ellene kegyetlen törvényeket, *Dolcetti* különben olyan kártyajátékok nevét is fölfedezte az okmányokban, a melyeknek módját ma már nem tudják megérteni; ilyen a sette e mezzo nevü játék. A XVII. évszáz volt azután tetőpontja e játékszenvedélynek. 1725-ben behozták a lutrit; Correr, egy dozse-család sarjadéka megkapja 125.000 aranyért a monopóliumot s fizet érte a köztársaságnak évi 50.000 arany bért. A lutri olyan kitünően jövedelmezett, hogy már 1736-ban az állam maga kezeli. Ugyanakkor megalapitották a világ legnagyobb játékházát: a *Ridottót*, a vigadó mintájára. Itt folyt azután a mértéktelen játék, a melyben osztálykülömbség nélkül mindenki résztvett, az aranykönyvbe jegyzett nemesek, papok, uri dámák, kofák stb. Tiz évre rá a dozse becsukatta a ridottót, de erre olyan fölháborodás tört ki, hogy ujra meg kellett nyitni; megint szigoru törvényeket hoztak, a melyeket senki sem tartott meg. A velenczeiek ekkor különösen idegenek kifosztására utaztak, s végre maguk is koldusbotra jutottak. Mikor 1797-ben a köztársaság megbukott, a legtöbb ősnemes család a teljes vagyoni bukásig el volt adósodva.

Szerkesztői üzenetek.

(Levélben nem válaszolunk, de e rovatban hozzánk intézett tudakozódásokra készséggel felelünk.)

Tazitó. A földmivelésügyi miniszter átiratára, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ebben az évben is fog kibocsátani pályázati hirdetést az önálló szaktanitás gazdasági ismétlő iskoláknál alkalmazandó néptanitók gazdasági irányu kiképzése czéljából 800 korona évi ösztöndij élvezete mellett. A tanfolyam a nagyszentmiklósi, hódmezővásárhelyi, adai, jászberényi, kecskeméti, csákovári, szentimrei, komáromi lugosi, algyógyi és békés-csabai földmivesiskolákban október hónap elsején nyilik meg és két évre terjed. A felvételért csak jeles oklevéllel biró olyan néptanitók folyamodhatnak, kik a tanitóképző intézet szóktanárától nyert s az igazgató által láttamozott bizonyitványnyal igazolni tudják, hogy a gazdasági szak iránt előszeretettel viseltetnek és annak már eddig is jelét adták. A kérvényre egy koronás bélyeg kell és a kir. tanfelügyelőség esetleg a tanitóképző intézet igazgatója által terjesztendők fel. A kérvényhez mellékelendők: 1. oklevél, 2. születési anyakönyvi kivonat, 3. testi épséget és reátermettséget igazoló orvosi bizonyitvány, 4. az illetékes képző intézet gazdasági szaktanárától bizonyitvány s végre 5. kötelező nyilatkozat arról, hogy a pályázó a tanfolyam bevégzése után legalább 5 évig a gazdasági ismétlő iskola szolgálatában marad. A tanfolyam hallgatói kötelesek a földmives iskola növendékei számára ismétléseket tartani, hogy a tanitásban is kellő gyakorlatot szerezzenek.

B. N. Az 1896. évi XXIII. t. cz. intézkedései folytán az ideiglenes házadó-mentességet szabályozó 7137, 1897 április hó 1-én kiadott pénzügyminiszteri rendelet kért kivonata igy hangzik: „Azokban az általános házbér alá tartozó városokban, melyek: 1. legalább 10.000 lakossal birnak, az uj épületek és toldalék-épitkezések tizenöt évi, lerombolt házak ujból felépitései tizenkét évi házadó-mentességben részesülnek, (1896. évi XXIII. t. cz. 4. §.) 2. melyek pedig 10.000 lakossal nem birnak, a házadó-mentesség uj épületekre tizenkét évben, lerombolt házak ujból felépitéseire tiz évben van megállapitva, (1896. évi XXIII. t. cz. 6. §.) II. Az általános házbér alá tartozó egyéb helyeken, vagyis a nagy és kis községekben az eddigi állapot változatlanul fennmaradván, azokban az uj épületek és toldaléképitkezések tiz évi, lebontott házak ujból felépitései pedig nyolcz évi házadó-mentességben részesülnek. (1868. évi XXII. t. cz. 23. §.)

Régi előfizető. A javító vizsgát csak abban az iskolában lehet minden folyamodás nélkül letenni, a hol a tanuló megbukott. Ebben az esetben szeptemberben egyszerüen jelentkezik az igazgató-tanárnál és kéri a javító vizsga felvételét. A javító vizsgát még abban az esetben is czélszerübb ott letenni, a hol a tanuló a mult évben tanult, ha jövőre más intézetbe kivánna menni. Különben e tekintetben a polgári iskoláknál a szabályzat, illetőleg szokás, nagyon eltérő és leghelyesebb, ha kérdést intéz az illető iskola igazgatójához.

S. Nem szükség Grácba vagy más külföldi városba menni. Beszterczén azt a czélt éppen ugy elérheti. Ott talál jó iskolát és tisztességes müvelt családot, hol gyermekét a legjobban és legolcsóbban elhelyezheti. Német nyelvü internátus van azonban a felekezeti intézetekben és különösen a szászoknál.

P. S. *Zombor.* Szivesen vesszük ajánlatát, de előbb pár hónapig próbát kell tennie.

Gazda. *Székes-Fejérvár.* Galambjai lihetőleg azért szöknek meg, mert az ólyuk vagy férges, vagy télen hideg, nyáron meleg, ami a deszkából készült vagy vékony falu óláknál természetes. Az is meglehet, hogy ember vagy állat sokszor háborgatja a galambokat. Csak azt tanácsolhatjuk hát, hogy az ólat jól ki kell tisztitni, ha pedig a falak vékonyak, azon kell segiteni, a sok háborgatást pedig kerülni kell. A galambnak óljához szoktatására igen jónak mondják azt, ha az ember egy-egy kis aniszszal kevert mézes buzát ad be nekik az ólba.

M. F. A vasuti tisztképző tanfolyamra a kellően felszerelt és bélyegezett folyamodvány átnyujtandó vagy bérmentve beküldendő a tanfolyam igazgatóságához (Luther-uteza 3. Budapest) augusztus 25-ig, a fölvétel végett való személyes jelentkezésnek szeptember 1—4. napjain kell történni, mely napokon az augusztus 26., 27., 28-án kiadandó felvételi végzések alapján az összes beiktatások történnek. A később jelentkezők többé felvételre nem számithatnak. A folyamodványhoz mellékelni kell 1. az érettségi bizonyitványt, 2. születési bizonyitványt, 3. a feddhetetlen előéletet igazoló erkölcsi bizonyitványt, ha iskoláit már régebben végezte, 4. orvosi bizonyitványt, hogy a szolgálatra alkalmas, mit a vasuti vállalatok orvosai, vagy közhatósági orvosok állithatnak ki.

K. L. *Tiszalök.* A földi bodzát csakis hosszas és gondos munkával lehet kiirtani. Először is mélyen ki kell ásóval szurni, vagy mély járásu ekével kiszántatni a töveket s azután folyton résen állni s mihelyt valahol az uj bodza hajtás kiüti magát, tüstént ki kell azt jó mélyen szurni, de azt nem szabad engedni, hogy a hajtás csak rövid ideig is tenyészhessék. Hogy pedig ezt meg lehessen tenni, vagy ugarnak kell az illető buzásföldet hagyni, vagy pedig répával és egyéb kapás növénynyel mivelni.

G. P. *Eszék.* Nem tüzveszélyes és nem is lehet az, ha jól van készitve, mert el van látva biztositó készülékkel. Ez a készülék, ha a vezetékben oly áram halad, mely erősebb annál az áramnál, amelyre a vezetéket készitették, önmüködően megszakitja azonnal az elektromos áramot. Erre a czélra rendszerint önmüködő kikapcsoló szerkezeteket használnak, amelyek alkalmas módon elektromágnesekkel vannak ellátva; az utóbbiak egy rugót abban a pillanatban akasztanak ki, amint a vezetéken tulságos erős áram halad keresztül.

Felelős szerkesztő:
Molnár Márton.

Ingatlanok forgalma
a fővárosban.

A lefolyt héten átiratás alá kerültek a következő ingatlanok:

Pesten: Erdei Sándor VI. Petneházy-uteza 88. számu ház egynegyedrésze özv. Erdei Sándornéra (öröklés.) — Dr. Roszner Aladárné VI., Teréz-körut 20 sz. háza Adler Henrikés nejére 280.000 koronáért. — Kogler János V., Váczi-ut 26. sz. ingatlan felerésze özv. Kogler Jánosnéra (öröklés.) — Munkácsi Janka VI., Podmaniczky-uteza 41. számu házát Büchler Adolf és nejére (104.224) koronáért.) — Hirschbock János VIII., Kender-ut 11. sz. ház 30|360 része kk. Hirschbock Mariskára (öröklés.) Ettől pedig dr. Damsa Valérra (vételjogczim.) Kéller Sándor és Teréz VI., Mozsár-uteza 14. számu házuk Gerbaud Emil és nejére 85.000 koronáért. — Ált. osztr. légszeszt.-társulat V., Berzenczei-uteza 36. számu ingatlana a Bpesti ált. villamossági r.-t.-ra 19.446 koronáért. — Friedler Károly és neje VIII., József-uteza 78. és Conti-uteza 44. számu házuk Kövesgyüri Freystädtler Jenő lovagra 313.000 koronáért. — Ifj. Preichlinger József VII., Kerepesi-ut 8 sz. ház felerésze dr. Dégen Árpád és Eugéniára (öröklés). Deutsch Lajos V., Akadémia-uteza 3 sz. háza özv. Deutsch Lajosné Csillag Arankára (közszerzeményi jogczimen). Deutsch Lajos VII., Király-uteza. 27 sz. ház, részei Dénes (Deutsch) Tibor Ignáczra (öröklés). — Dr. Lothár Rudolf és Spitzer Henrik V., Bélauteza 5 sz. házuk Magy. Ált. Hitelbankra 280000 kor.-ért. — Glantzdorf Lipot X., Kemény-uteza 2076 h. r. sz. ingatlana Jung Péter és nejére 13000 kor.-ért. — Charamza Ignáczné VII., Dohány-uteza 64 sz. ház részei Charamza Ignácz Károly és Adélra (öröklés). — Fehér Miklos és társai IX., Köztelek-uteza 6 sz. házuk Steiner Ármin és Ferenczre 90000 kor.-ért. Nagy-Egerváry Flóra VIII., Baross-uteza 32 és Orlás-uteza 14 sz. házai negyed részen Zuckermann Gyulára (csere). — Zuckermann Gyula VIII. Szerdahelyi-utcza 12 sz. ház Nagy-Egerváry Flórára (csere). — Wurm Ferenczné, Wancsura Mária VIII., Bosnyák-uteza 3 sz. ház egész részének fele része Wurm Ferenczre (ajándék).

Budán Léber Eszterle Erzsébet I. Istenhegy 9200 hrsz. ingatlana Léber Józsefnéra (ajándék). Pataky Gyula III. Szemlőhegy 5945 hrsz, ingatlana kk. Pataky Ferenczre (öröklés). Erdei Sándor I. Orbánhegy 10234—102 hrsz. ingatlaná özv. Erdei Sándornéra (öröklés). Nagy Károlyné Fillip Anna I. Sasadi dülő 12334 hrsz. ingatlana Nagy Károlyra (ajándék). Schindler Rezső I. Krisztinaváros 1594—1594 hrsz. ingatlanának $^2/_{14}$ része Abbaffy Gyulára 8400 koronáért (árverésen). Farkas Höltzel Irma és Haber Höltzel Franciska I. Sasadi dülő 12015 hrsz. ingatlana Haber Károlyra (árverésen), Haber Károly I. Sasadi dülő 12015 hrsz. ingatlana Platne István és nejére 1200 koronáért.

EGYETÉRTÉS

Nehéz és harczokkal teli időkben nem csak hirhozója, de vezére és buzditója is a sajtó a nemzetnek. Ezt a nagy és felelősségterhes szerepet nemcsak vállaljuk most is, de egyenesen követeljük magunknak. S igérhetjük azt is, hogy kitartóak mara dunk véges-végig a nemzet jogaiért folyó elszánt harczban. Hivek elveinkben és meggyőződésünkben, s ernyedetlenek kötelességünk terén: a hirszolgálatban.

Több évtized megmutatta, hogy az *Egyetértés* mindig első iparkodott lenni az értesités gyorsaságában és megbizhatóságában. Terjedelme, formája megengedte, hogy nemcsak a politikának szánjon bőséges teret, de minden napieseményt kimeritően és hiven ismertessen és tárgyaljon, s az irodalmi olvasmányok terén is többet és jobbat nyujtson bármely lapnál.

Politikai vezető czikkeit irják:

Kossuth Ferencz (főmunkatárs), *Fenyő* Sándor (főszerkesztő), *Eötvös* Károly (főmunkatárs), *Mezei* Ernő, *Szatmári* Mór (orsz. képviselő), *Hoitsy* Pál (főmunkatárs), *Rátkay* László (orsz. képviselő), dr. *Pap* Dávid, *Kálnoki* Izidor, *Sebess* Dénes (orsz. képviselő), *Molnár* Márton (felelős szerkesztő), dr. *Bokor* József (Tanügy).

Irodalmi része is szinte páratlan a magyar sajtóban. Tárczairói:

Mikszáth Kálmán, *Eötvös* Károly, *Heltai* Jenő, *Gárdonyi* Géza, *Hoitsy* Pál *Timár* Szaniszló, *Szaboleska* Mihály, *Endrődi* Sándor, *Martos* Ferencz, *Rátkay* László, dr. *Bethlen* Oszkár *Kürthy* Emil, *Fényes* Samu *Váradi* Antal, *K. Lippich* Elek, *Beniczkyné Bajza* Lenke, *Fabula* János, *Baáry* Elemér, *Miklós* Jenő, *Szentmihályi* Gyula, *Czóbel* Minka, *Alba Nevis*, *Radó* Antal.

∴

Karácsonyra az idén kedves ajándékkal lepi **meg az olvasót az Egyetértés. Egy pompás Rákóczi-album lesz ez, a melynek nagyobbik fele a kétszázesztendős nagy események irásban és képben való ismertetése lesz.**

A Rákóczi-korszak

lesz az album főtárgya, s hivatott müvészek képei, a legkitünöbb irók tanulmányai festik majd hiven ezt a hatalmas időszakot.

Ezenfelül persze az év minden kimagasló eseményének jut tér az albumban, valamint nagy irodalmi része is lesz, a mely diszére válik minden könyvtárnak.

∴

Augusztus elsejével uj előfizetést nyitunk az *Egyetértésre*. Régi előfizetőink akképujitják meg legczélszerübben előfizetésüket, hogy a beküldött postautalványra egy czimszalagot ragasztanak. Uj előfizetőktől pontos lakásczimet kérünk.

Előfizetési árak:

Egy hónapra . . . 1 frt 80 kr.
Negyedévre . . . 5 „ — „
Félévre . . . . . 10 „ — „

Vidékről az előfizetési pénzek (legczélszerübben postautalványon) az *Egyetértés* kiadóhivatalába küldendők: IV., Vármegye utcza 11. szám.

Budapesten telefonon is megrendelhető az *Egyetértés. Telefonszám 706.*

∴

Előfizetőink kedvezményes áron kapják a ház asszonyának kedves olvasmányát, a *Divatszalont*, negyedévre 1 forintért.

Uj regényünk eddig megjelent folytatásait ujonnan belépő előfizetőinknek kivánatra ingyen küldjük meg.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhova utánaküldjük, még akkor is, ha többször változtatják tartózkodásuk helyét.

Az *Egyetértés* kiadóhivatala.
Budapest, IV., Vármegye-uteza 11. szám

Használt és uj
pénz-szekrények
rendkivül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrény raktárban **Budapesten, V., Bálvány-tér 6. sz.** 650

Gyümölcs,
elsőrendü, ötkilós postakosár, szatnász, kajszinbaraczk frt 1.40; szamolnamegy frt 2.—; cseresznye frt. 1.50; zöld ringlotta frt. 1.50; muskotály körte frt 2.—; ribizli frt 1.20; kajszinbaraczk, lekvárnak való frt 1.30 Katona Józsefnél Budapest, Központi vásárcsarnok. 46951

Hasmenést
kis gyermekeknél és felnőtteknél megszüntet a Sztraka-féle Tannincsokoládé. Kapható gyógyszertárakban 40 fillérért. 46985

Butor
csak jó minőségü.
Hálószoba, kredencz, szönyegdivány, asztal, szék, irószasztal, könyvszekrény, uri fotelek, ottomán, szalonberendezés, tükrök, ugy egyenkint is, nagyon olcsón, **eladás nagyban és a onlnyben.** Vidékre gondosan csomagolva, biztositva. **Somogi és Lengyel butoriparosoknál Bpest IV., Kecskeméti-utcza 6. sz. I. em.** 815

Pénz, Pénz, Pénz
Pénzkölcsön 2.1$^1/_2$% és 2.32% törlesztés mellett földbirtokra, vidéki, városi bérházakra, személyhitel gazdáknak, tisztviselőknek, katonatiszteknek gyorsan eszközöltetik **Hoffmann Jakab** kölcsönközvetitő irodája által Budapest, Teréz-körut 1a II. 46918

Szülők!
Tanulmányaikban elmaradottakat felelősséggel előkészit; Kerekes, Dohány-u. 82. sz. (Vidékiek ellátást nyernek.) 46951

Sör-készülékek
uj és kevéssé használt állapotban,
igen olcsón kaphatók
dr. Wágner és Tsainál
BUDAPEST,
IX., Tinody-utcza 3. sz 46928

Törlesztéses KÖLCSÖNT!
Földbirtokra, házakra 4.65% mellett (tőketörlesztéssel együtt) az érték 70%-ig. Közhivatalnokoknak 15 évi törlesztésre személyhitelt kezesek nélkül. Katonai házassági óvadékra, továbbá minden biztositás mellett kiszközöl. (válaszbélyeg.)
Mellinger Oszkár
BUDAPEST,
IV., Ujvilág-utcza 33. 46921

Hirdetéseket
felvesz a
kiadóhivatal
IV. Vármegye-u. II. sz.

Szekér-ponyvákat
kitünő minőségben, a legolcsóbb gyári áron, a rendelés beérkezése napján szállithat **Fischer J.** czég zsák- és ponyvagyártása, Budapest, Nádor-utcza 31—33. Alapittatott 1882. Elismert legszolidabb kiszolgálás. 46970

SZINMŰ UJDONSÁGOK.

Nero anyja	Tragédia 5 felvonásban. Irta **Tardos (Krenner) Viktor.** Ára ... ... 2 kor. 40 fill.
A sasfiók	(L'Aiglon.) Irta **Rostand E.** — Francziából forditotta: **Ábrányi Emil.** Verses dráma 6 felv. Ára 4 kor. 50 fill.
Cyrano de Bergerac	Romantikus dráma 5 felvonásban. Irta **Rostand E.** — Francziából forditotta: **Ábrányi Emil.** Ára diszkötésben ... ... 5 kor.
Bacsányi	Szinmü 3 felvonásban. Irta **Fényes Samu.** Ára 2 kor.
Jövevények	Dráma 3 felvonásban. Irta **Jakab Ödön.** Ára 2 korona.
Léha világ	Vigjáték 3 felvonásban. — Irta **Prém József.** Ára 60 fill.

Kaphatók:
Lampel R. (Wodianer F és Fia) cs. és kir. könyvkereskedésében Bpest, Andrássy-ut 21.

ATHENAEUM KÉZIKÖNYVTÁRA.
XVIII. KÖTET.
A MAGYAR NYELV.
A MŰVELT KÖZÖNSÉG SZÁMÁRA.
Irta BALASSA JÓZSEF.
Ára kötve 2 kor. Füzve 1 kor. 40 fill.

Férfiak ingyen kapnak
678
olyan uj találmányu orvosságot, mely az elveszitett erőt ujra meghozza. Próbacsomagot s egy szép oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csodaorvosság, mely megmentett ezreket, a kik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifilisben, valamint elveszitett férfierőkben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a háziorvossággal a baj otthon gyógyitható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyengülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyithatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerőltetés sztkséges, csodálatos eredménynyel gyógyitja az évek óta tartó betegségeket. Öreg fiatal egyaránt irhat a State Medical Institutnak az alant jelzett czimre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés czéljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen kigyógyithatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivételt nem tesz. Mindenki irhat érette bárhonnan magyarul, mire titoktartás mellett postafordultával egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet igy kell czimezni: State Medical Institute, 1 Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika. A levelek mindig bérmentesitendők.

Férfiakat, nőket
egyaránt érdekel, hogy a **„Catechuinjectio"** egyedüli szer a legmakacsabb hugycső- és fehérfolyásoknál. Fényesen tanusitják ezt a hálalevelek ezrei. Egy üveg uraknak 2 korona, nőknek 2.10 kor. Csak **Gyarmati-**féle Cetechu-Injectiót fogadjunk el. Postai szétküldés: 46959
Városi gyógyszertár a „Szent-Háromság"-hoz
Baja, Fő-utcza 281. sz.

Tyúkot, libát, tojást
drágán megvesznek akkor is, ha buzának, rozsnak lement az ára. A mult esztendőben is 80 millió koronát kapott az ország a külföldtől baromfiért. Nagy segitsége ez a gazdálkodónak, kivált ha ért a lábas jószág hizlalásához. Ezt köll megtanulni, s mindjárt szaporodik a jövedelem! — s erre a mesterségre tanit meg **Farkas Mihály** könyve, az **Apró majorság**, vagyis a **baromfitenyésztés foglalatja**, melynek **egy korona** az ára.
Kapható a **Franklin-Társulat** könyvkiadóhivatalában, **Budapesten IV., Egyetem-utcza 4. szám.**

A titkos betegségek
alapos gyógyitásáról
Ne sajnálja senki a fáradozást ilyen komoly ügyben, jelentkezzék egyszer személyesen, mert a legujabban külföldön beszerzett speciális müszerekkel még a legrégibb betegségnek is pontosan meg lehet határozni a székhelyét, elterjedését, minőségét, kórokozóját; bármily mélyen részkelte is be magát a kóranyag a szervekbe, vagy a test nedveibe. Ezen beható vizsgálat alapján teljes biztossággal meghatározható a betegségi állapotnak megfelelő, alapos gyógyuláshoz vezető speciális gyógyitási mód is, a melyet mindenki oglalkozásának megzavarása nélkül otthon is elvégezhet. Ha valakinek lehetetlen volna megjelenni, akkor csak irja le a baját, a melynek pontos átvizsgálása után megkapja az utasitást és a megfelelő speciális gyógyszereket is — a legnagyobb titoktartás mellett. Levelébe válaszbélyeget mellékeljen. A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kivánatra mindenki visszakapja azokat.
Ilyen tökéletes és házaspótló hazánkban Dr. Palócz v. korházi orvos, speczialista országos hirü intézete, (Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.), a hol jóakarattal, őszintén és lelkiismeretesen kaphat mindenki (ugy férfi, mint nő) a nemi életről felvilágositást, a hol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, ideget megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a kóranyagoktól és lelki kinjai is megszünnek.
A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel, alaposan és gyorsan gyógyitja már sok év óta Dr. Palócz az ő speciális gyógymódjával még a legelhanyagoltabb esetekben is, a bujakóros sebeket, hugycső-, hólyag-, ideg- és hátgerincz-bajokat, sérveket, az önfertőzés és szifilisz utóbajait, magömlést, elgyengült férfierőt (impotencziát), kezdődő elmezavart, aranyeret, vérbajokat bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. A rendelést Dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta délelőtt 10 óráig délután 6 óráig (vasárnap déli 12-ig).
Czim: Dr. Palócz v. kórházi orvos, speczialista Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. 46951

Nyomatott a kiadótulajdonos Magyar Ujságkiadó Részvény-Társaság körforgógépein. Gleitsmann E. T. czég festékével.